

lav
ledighed

stigende
priser

faldende
gæld

Unge – gæld, forbrug og opsparing

Marts 2023

Forord

Mange udfordringer rammer i disse år de unges økonomi og trivsel – coronanedlukninger efterfulgt af genåbning, store stigninger i priser og renter samt dystre udsigter for fremtiden, ikke mindst med krig i Europa. Det kommer til med oven i de andre udfordringer, som mange unge møder, når de flytter hjemmefra og skal vælge uddannelse og karriere, samtidig med at de også skal til selv at tage ansvar for deres privatøkonomi. Det kan være svært.

For at ruste de danske unge til bedre til at kunne styre deres økonomi, få overblik og træffe gode beslutninger har Finans Danmark i samarbejde med Danmarks Matematiklærerforening og undervisningsforlaget Forstå skabt Pengeuge, som hvert år løber af stablen i uge 11. Her får skoleklasser fra 7. til 9. klassetrin på tværs af landet tilbud om undervisningsmateriale og gæsteundervisning fra bankansatte og bankdirektører. I 2020 blev Danmarks Nationalbank også en del af Pengeuge. Og fra 2021 er også Finanstilsynet kommet med.

Denne rapport lanceres som en del af Pengeugen og giver baggrundsviden om, hvordan

det egentlig står til med danske unge og deres gæld, forbrug og opsparing – kort sagt, deres privatøkonomi.

I år indeholder rapporten et særtema i samarbejde med Forbrugerrådet Tænk, hvor vi ser nærmere på, hvordan unges økonomi er ramt af de stigende priser og renter, og hvordan det påvirker deres trivsel. Som det også gælder for mange andre danske familier, har pris- og rentestigningerne uden tvivl gjort det sværere for mange unge at få budgettet til at hænge sammen, og mange er nødt til at skære ned.

Jeg hæfter mig dog også ved, at vi stadig har et stærkt arbejdsmarked, hvor mange unge har arbejde, ligesom mange har sparet op under coronakrisen. Det giver dem noget at stå imod med i forhold til de økonomiske udfordringer, de møder nu.

God læsning!

Ulrik Nødgaard

Indhold

RKI
gæld

krig i
Europa

1. Gæld og formue blandt unge 7

2. De unge dårlige betalere 25

Temakapitel i samarbejde
med Forbrugerådet Tænk:

3. Unges økonomi i en krisetid 45

rente-
stigning

1

opsparing

kviklåns-
loven

Gæld og formue blandt unge

De unges gæld og formue har ændret sig en del siden coronakrisen – og mest i en positiv retning. De unge har en anelse højere gæld end tidligere. Det dækker over en noget højere boliggæld og en betydelig lavere gæld til andre kreditselskaber. Samtidig er de unges formue steget, hvilket afspejler, at de unge har sparet mere op under coronakrisen, ligesom de har fået pæne afkast på bolig- og aktiemarkedet.

Behovet for at låne penge opstår for de fleste før eller senere i livet. Det kan være lån til bilkøb, til at købe drømmeboligen eller til at dække midlertidige ekstraudgifter til f.eks. køb af studieböger eller høje energiregninger. Når der optages lån – eksempelvis i banken – er det dog vigtigt at være opmærksom på, hvad det indebærer.

Det handler ikke kun om at være opmærksom på, om man økonomisk kan betale afdrag og renter på det konkrete lån rettidigt, men også at man lærer, hvordan man sikrer sig og bibeholder en sund privatøkonomi fremover. Det vil sige, at man sikrer et fornuftigt månedligt budget og rådighedsbeløb, og at man løbende opbygger en rimelig opsparingsbuffer til uforudsete udgifter i hverdagen og eventuel finansiering af fremtidige drømme og ambitioner, heriblandt udlandsrejser, studier og boligkøb.

I dette kapitel ser vi på, hvordan unge i Danmark optager gæld, sparer op og investerer en del af deres opsparing.

Gæld til andre kreditselskaber

Gæld til andre kreditselskaber er lån optaget andre steder end i banken. Det dækker f.eks. over lån hos kontokortfirmaer (såsom benzinkort), kviklån og andre forbrugslån, der ikke er optaget i, eller i samarbejde med, banken. SU-lån, gæld til det offentlige og gæld til kommuner er ikke omfattet af gæld til andre kreditselskaber

Datagrundlag og afgrænsning

FinansDanmarks analyse af unges gæld og formue er baseret på den individbaserede formue- og gældsstatistik fra Danmarks Statistik og fokuserer på unge i alderen 18-29 år. Variablene er opgjort ultimo året.

Gældsdata

Omfatter lån med pant i fast ejendom, prioritetsgæld i pengeinstitutter, øvrige banklån, offentlig gæld, lån hos andre kreditselskaber samt gæld til kommunen mv. Lån med pant i fast ejendom består af kreditforeningsgæld og pantebrevsgæld. Lån til andre kreditselskaber inkluderer blandt andet kviklån og betaling på kontokort i butikker. Offentlig gæld indeholder både gæld til kommunen samt optaget SU-lån under og efter uddannelse.

Formuedata

Omfatter formue placeret i bolig og bil samt finansiell formue. Pensionsopsparing er udeladt af denne analyse. Boligformue består af værdien af ejer-, andels- og fritidsbolig samt øvrige ejendomme. Den finansielle formue dækker over indestående i pengeinstitutter, obligationer, aktier m.v., andel i investeringsfonde og pantebreve i depot. Vi har i enkelte tilfælde udeladt unge med usædvanligt høj gæld og/eller store investeringer.

Indkomstdata

Omfatter lønindkomst, dividender, renteindtægter (netto), offentlige overførsler (netto), pensionsudbetalinger, bidrag til private pensionsordninger samt udtræk fra virksomhedsordning (netto) fratrukket underholdsbidrag. Indkomstvariablen indeholder ikke hævede kapitalpensioner (både i tide og utide) – det burde dog være en forholdsvis lille del af de unges økonomi. Imputeret forbrug er estimeret som forskellen mellem de unges indkomst efter skat og deres opsparing. Opsparingen er imputeret på baggrund af udviklingen i den frie finansielle formue (ikke pensionsbundet). Vi antager, at aktieafkastet følger det danske eliteaktieindeks OMXC25, og at investeringsforbundsafkastet følger det gennemsnitlige fondsafkast i Danmark. Personer med investeringer for mere end 50.000 kr. er ikke medtaget, da usikkerheden om det imputerede forbrug er højere for personer med store finansielle investeringer. Opsparingskvoten er beregnet som:

$$\frac{\text{disponibel indkomst}}{\text{imputeret forbrug}} - 1$$

Metoden til at beregne imputeret forbrug er overordnet på linje med den, der anvendes i Danmarks Nationalbank working paper no.131.

Nogle unge stifter tidligt gæld

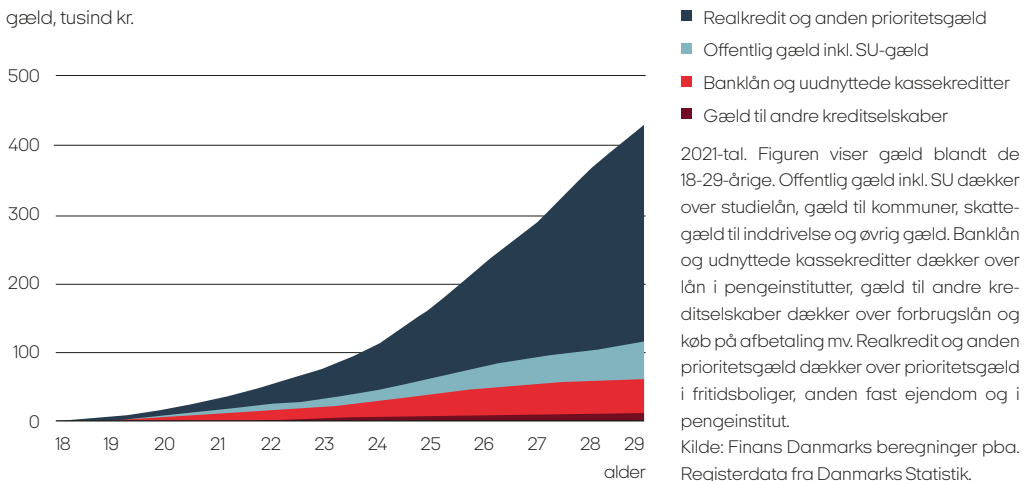
I Danmark får unge mulighed for at optage gæld, når de bliver 18 år. Det er dog de færreste, der stifter særlig meget gæld så tidligt i livet, og dem, der gør, gør det typisk kun i begrænset omfang, jf. figur 1.1. For eksempel har de 19-årige i gennemsnit gæld i alt på godt 7.000 kr. Men som de bliver ældre, optager de også mere gæld. Det er især realkreditlån og anden prioritetsgæld, der fylder meget målt i kroner og ører. Allerede for de 22-årige lyder lån til ejerbolig på godt 30.000 kr., sammenlignet med almindelige banklån på knap 11.500 kr., SU og anden offentlig gæld på godt 12.000 kr. samt gæld til andre kreditselskaber på knap 3.500 kr.

Tendensen fortsætter senere i løbet af ungdommen, og i gennemsnit har unge i slutningen af 20'erne gæld for lige knap 450.000 kr., hvor over 300.000 kr. – eller lige godt tre fjerdele –

er lån til finansiering af ejerbolig. Så selv om en gennemsnitlig gæld på 450.000 kr. kan lyde høj, er det meste altså modsvaret af en formue i form af mursten.

De unges gæld til andre kreditselskaber, såsom køb på afbetalings, kviklån og andre forbrugslån, udgør generelt en forholdsvis lille andel af de unges samlede gæld, men denne gældstype er dog alligevel interessant. Forbrugslån hos andre kreditselskaber vil nemlig ofte være en sidste udvej for unge, der ikke kan låne andre steder. Det kan også være et udtryk for, at nogle unge vælger dyr gæld til hurtig og nem udbetaling frem for en billigere, mere grundig og længere proces i banken. Unges gæld til andre kreditselskaber kan dermed ses som en god indikator på deres tendenser til overforbrug og optagelse af dyr forbrugsgæld uden omtan-

Figur 1.1. Lånene stiger hurtigt i løbet af 20'erne

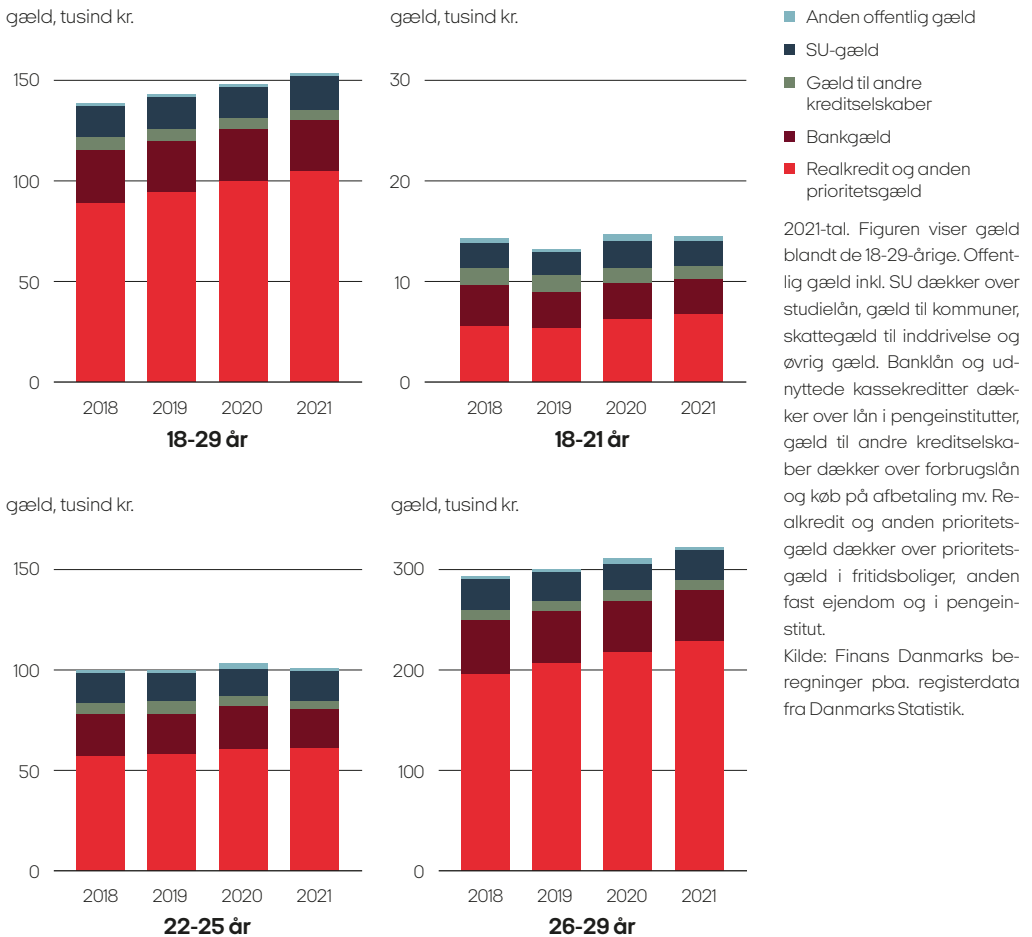

De unges gæld steg mærkbart i 2021

De unges gæld er steget gennem de seneste år. Det gælder ikke mindst i 2021, hvor gælden steg med 4,2 procent. Denne udvikling er trukket op af gælden blandt de unge i slutningen af 20'erne, hvis gæld steg med 4,6 procent i 2021. Faktisk er gælden generelt steget mere for de ældre aldersgrupper, og i gennemsnit er den steget med

6,6 procent for alle over 18 år. Når gælden især stiger blandt de 26-29-årige, hænger det bl.a. sammen med en stigende boliggyld for boligejere i takt med de stigende boligpriser. Samtidig er de ældre aldersgrupper i højere grad boligejere end de helt unge, og mange er blevet boligejere over de seneste par år.

Figur 1.2. De unges gæld er steget mærkbart

”

De unges gæld er steget gennem de seneste år. Det gælder ikke mindst i 2021, hvor gælden steg med 4,2 procent.

FINANS DANMARK

Unge – gæld, forbrug og opsparing

Stort fald i gæld hos andre kreditselskaber

Modsat de unges samlede gæld og realkreditgæld ses et relativt stort fald i unges gæld til andre kreditselskaber fra 2020 til 2021 – og særligt blandt de helt unge mellem 18 og 21 er gælden faldet meget, jf. figur 1.3. På tværs af køn ses nogenlunde samme fald, mænd har dog fortsat mest gæld til andre kreditselskaber.

Faldet i disse typer lån skal ikke mindst ses i sammenhæng med den nye lov om opgør med

kviklån fra 2020. Det kan dog også skyldes, at der i store dele af 2021 var coronarestriktioner med store konsekvenser for de unges hverdag og privatøkonomi. Mulighederne for at gå på café, gå i byen, tage på shoppingtur og rejse var stærkt begrænset i perioder, hvilket ellers normalt fylder meget i de fleste unges liv og budget.

Faldet i gæld til andre kreditselskaber skyldes særligt færre nye lånere

Det er især blandt de unge i 18-25-årsalderen, at gæld til andre kreditselskaber er faldet. Det hænger muligvis sammen med, at loven om opgør med kviklån har gjort, at færre unge optager nye lån, mens loven ikke påvirker, i hvilket omfang unge – ofte dem godt oppe i 20'erne – får afbetalt den gæld, de allerede har optaget, jf. figur 1.4. Selv hvis den nye kviklånslovgivning fuldstændig afholdt de unge fra at optage nye kviklån, tager det stadig et stykke tid for dem at betale deres eksisterende kviklån tilbage og dermed nedbringe deres kviklåns gæld.

Tallene viser, at færre "nye unge" optager gæld fra andre kreditselskaber i både 2020 og 2021, hvilket lovgivningen formentlig er en bidragende årsag til. Til gengæld er antallet, der øger eller nedbringer deres gæld, nogenlunde konstant, jf. figur 1.4.

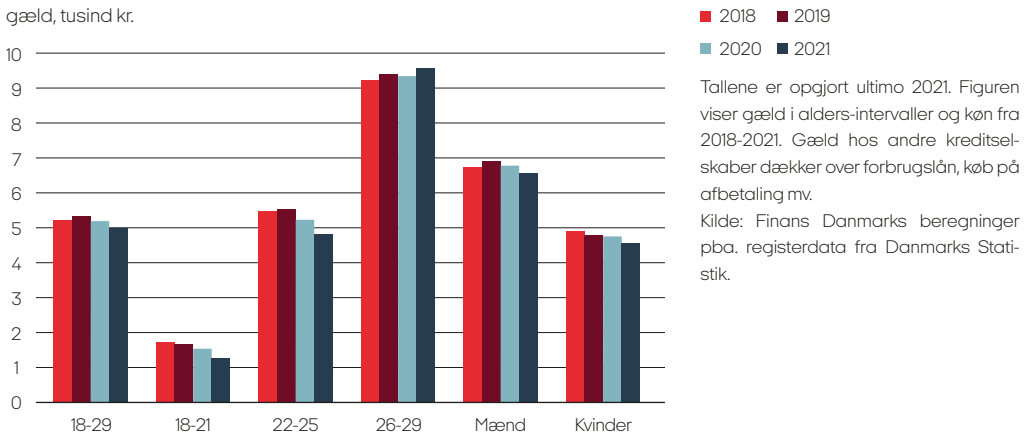
Det er altså særligt færre nye låntagere, der bringer gæld til andre kreditselskaber ned for de unge mellem 18 og 25. Gælden stiger til gen-

”

Tallene viser, at færre "nye unge" optager gæld fra andre kreditselskaber i både 2020 og 2021.

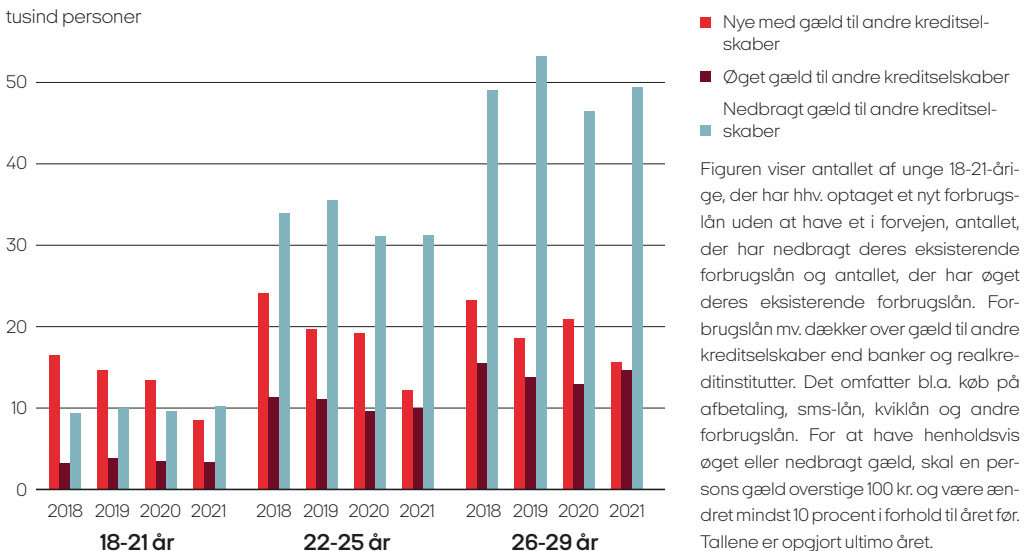
Figur 1.3. Fald i forbrugslån mv.

gæld en smule for unge i midt- og slut-tyverne. Her skal man huske på, at der i perioder var begrænsede muligheder for at forbruge på grund af coronarestriktioner. Til gengæld steg inter-

nethandlen. Det kan have bidraget til, at nogle unge mellem 26 og 29 år har lånt til at forbedre hjemmet med f.eks. en ny vaskemaskine eller købt bil – muligvis for første gang.

Figur 1.4. Faldet i forbrugslån mv. skyldes især færre nye lånere

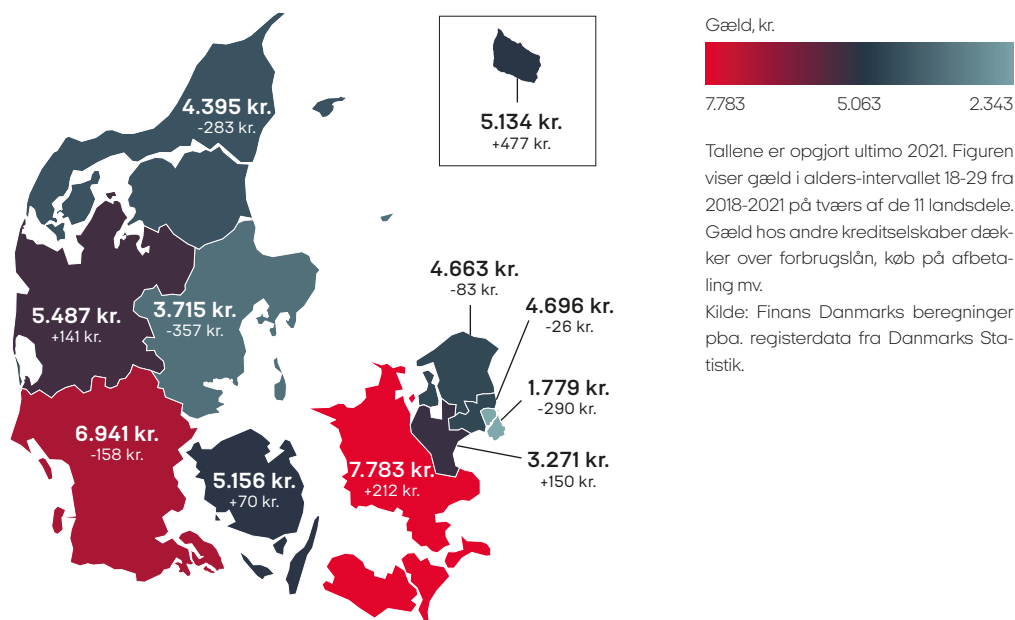

Gæld til andre kredittelskaber er bragt ned i store dele af landet

Unge gæld til andre kredittelskaber er faldet i store dele af landet – i gennemsnit med knap 150 kr. pr. person, jf. figur 1.5. Det er særligt faldet meget i Østjylland og København by, der i forve-

jen havde en forholdsvis lav gæld. I landsdelene Syddjylland og Sydsjælland uden for de store byer har de unge derimod øget deres gæld, der i forvejen var ret høj.

Figur 1.5. Stor forskel i gæld til andre kredittelskaber på tværs af landsdelene

”

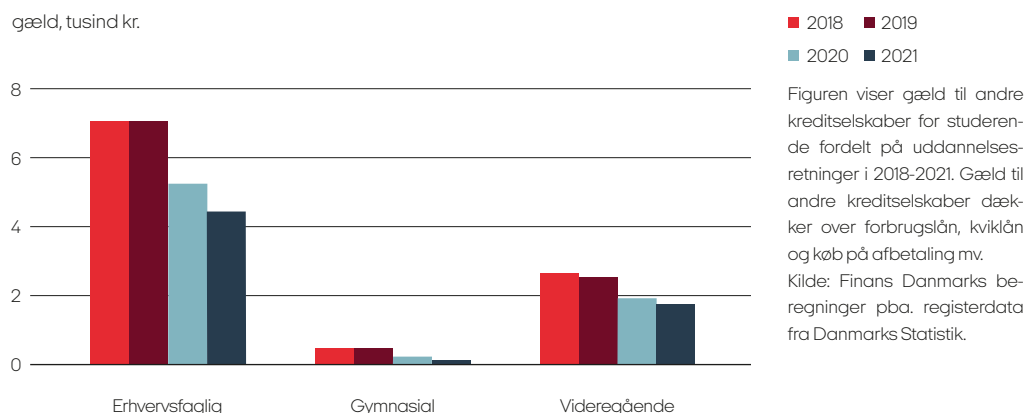
På tværs af uddannelsesretninger er det særligt studerende på de erhvervsfaglige uddannelser, der har nedbragt deres gæld til andre kreditselskaber i kroner og øre.

Særligt studerende har nedbragt deres gæld til andre kreditselskaber

På tværs af uddannelsesretninger er det særligt studerende på de erhvervsfaglige uddannelser, der har nedbragt deres gæld til andre kreditselskaber i kroner og øre – men det var også dem, der havde den højeste gæld inden coronaepidemien. Det hører med til historien om den forholdsvis høje gæld, at de erhvervsfaglige ofte hurtigere får en selvstændig økonomi end studerende på videregående uddannelser – f.eks.

når de får lærlingeløn. Dermed har de også råd til højere gæld. Studerende på gymnasiale uddannelser har knap halveret deres gæld til andre kreditselskaber, så der nærmest ikke er noget tilbage, mens studerende på de videregående uddannelser også har nedbragt denne form for gæld. Udviklingen betyder, at de unge studerende ikke går ind i voksenlivet med en forholdsvis dyr gæld, der skal betales af på.

Figur 1.6. Gæld til andre kreditselskaber faldet på tværs af uddannelsesretninger

Formuen stiger meget som de unge bliver boligejere

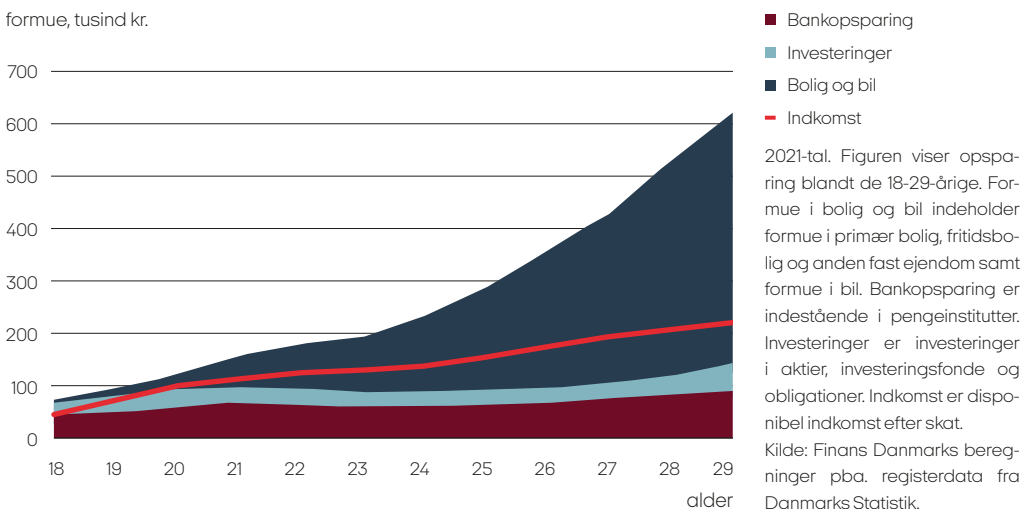
De unge begynder voksenlivet gældsfrie. Anderledes ser det ud for de unges opsparing. Den gennemsnitlige danske 18-årige har nemlig en opsparing på godt 75.000 kr., jf. figur 1.7. Dels har mange unge en børneopsparing, som forældrene har indbetalt til igennem flere år. Ud af de 75.000 kr. i opsparing unge i gennemsnit har som 18-årige, var de ca. 40.000 kr. nemlig allerede sparet op, inden de unge fyldte 14 år. Derudover har mange unge en indkomst som ung-arbejder, allerede inden de fylder 18 år, mens mange børn og unge også får lomme penge fra deres forældre. Da unges udgifter typisk er begrænsede, har mange også mulighed for at lægge penge til side og selv være med til at spare op.

En god opsparing er vigtig at have med i bagagen senere i livet, ikke mindst når de unge flytter hjemme fra, begynder studie og eventu-

elt ønsker at købe bolig. Netop bolig bliver for mange den største formuepost – den udgør godt 75 pct. af formuen for unge i slutningen af 20'erne.

De unges finansielle formue – altså deres bankindestående og deres investeringer – stiger fra godt 70.000 kr. for de 18-årige til knap 150.000 kr. for de 29-årige. Men den finansielle formue overhales hurtigt af boligformue, når de unge kommer op i 20'erne. Selv om den altså stiger i kroner og ører, falder den finansielle formue derfor fra at udgøre godt 90 pct. af en 18-årigs samlede formue til knap en fjerdedel af en 29-årigs. Ser vi alene på de unges investeringer, udgør de også en mindre andel af den samlede formue. F.eks. har 19-årige ca. en tredjedel af deres samlede formue investeret i værdipapirer, mens de udgør knap en tiendedel for unge i slut 20'erne.

Figur 1.7. Formuen stiger efterhånden som flere unge bliver boligejere

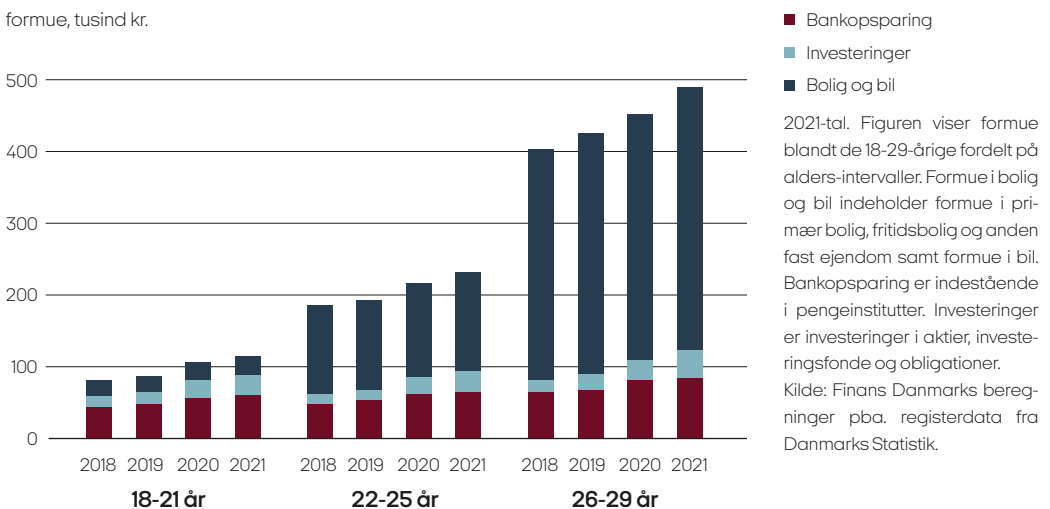

Pæne stigninger på bolig- og aktiemarkedet øger de unges formue

De unges formue er steget betydeligt fra 2018 til 2021. For unge mellem 18 og 25 er det særligt investeringerne, der er steget, mens det særligt er stigning i bolig- og bilformuen blandt unge i slutningen af 20'erne, jf. figur 1.8. Det skyldes dels, at årene 2018 til 2021 var en periode med pæne prisstigninger på bolig- og aktiemar-

kederne. Så de unge, der allerede havde en ejerbolig, så deres bolig stige i værdi, mens de unge, der allerede investerede eller begyndte at investere under coronæpidemien, også fik pæne afkast. Stigningen i bolig-gælden, vi så tidligere, er altså afspejlet i en stigende bolig-formue og finansiell formue.

Figur 1.8. Stigende formue blandt de unge

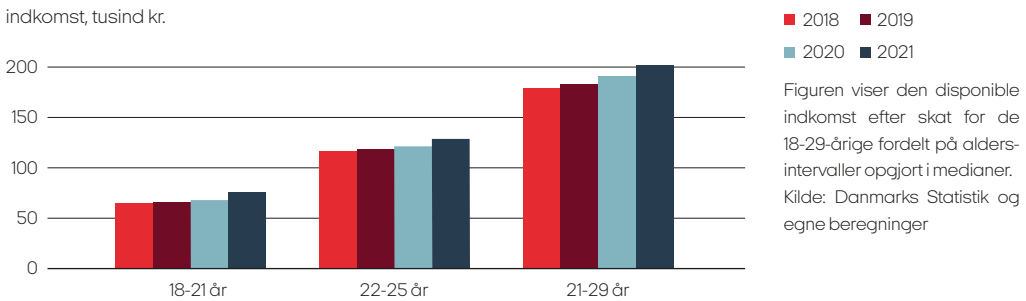

De unge tjente det samme, men forbrugte mindre under coronakrisen

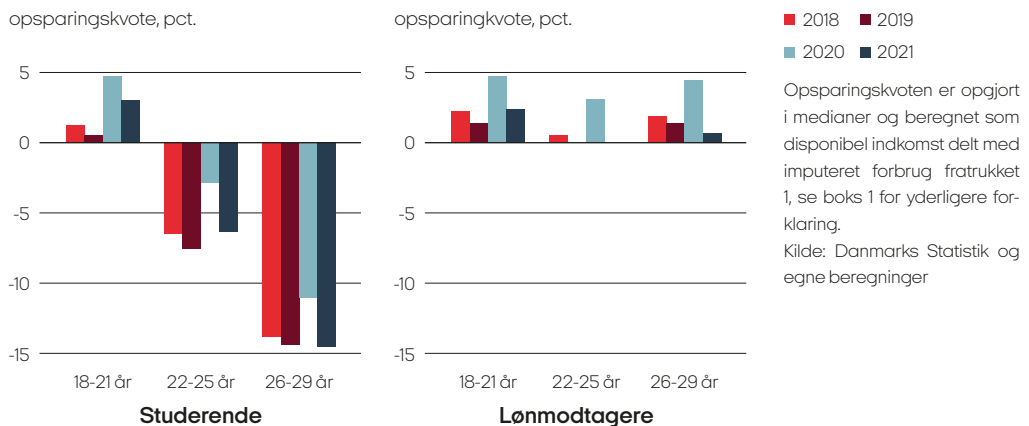
Coronakrisen var en tid med meget usikkerhed. Det gjaldt særligt i begyndelsen, hvor mange var usikre på deres jobsituation, og hvornår samfundet ville vende tilbage til normalen – hvis overhovedet! Det viste sig dog, at de unges indkomst ikke blev påvirket negativt af coronakrisen, jf. figur 1.9. De studerende på SU havde naturligvis deres SU til en sats, der ikke ændrede sig under coronakrisen. Men også lønmodtagernes ind-

komst var omtrent uændret i 2020 og endda noget højere i 2021. Det afspejler blandt andet, at der var historisk lav ledighed i 2021, hvor mange f.eks. fik ret velbetalte poder-jobs. På trods af de unges uændrede indkomst satte coronarestrictionerne en dæmper på forbrugsmulighederne. Det fik de unge til at holde igen med forbruget, så de endte med at spare mere op i starten af coronakrisen end normalt, jf. figur 1.10. For ek-

Figur 1.9. Stigende indkomst blandt de unge

Figur 1.10. De unge sparede mere op under coronakrisen

sempel sparede de 22-25-årige lønmodtagere godt 3 procent af deres indkomst op i 2020, hvor de i 2019 og 2021 ikke havde nogen opsparing. At de unge dermed fik flere penge mellem hænderne og samtidig var mere hjemme under nedlukningerne, kan være en del af forklaringen

på, at flere af dem begyndte at investere – det vil vi se nærmere på i næste afsnit. For studerende over 22 ser vi, at de bruger flere penge, end de tjener. Det kaldes også nedsparring og afspejler især, at denne gruppe unge optager SU-lån.

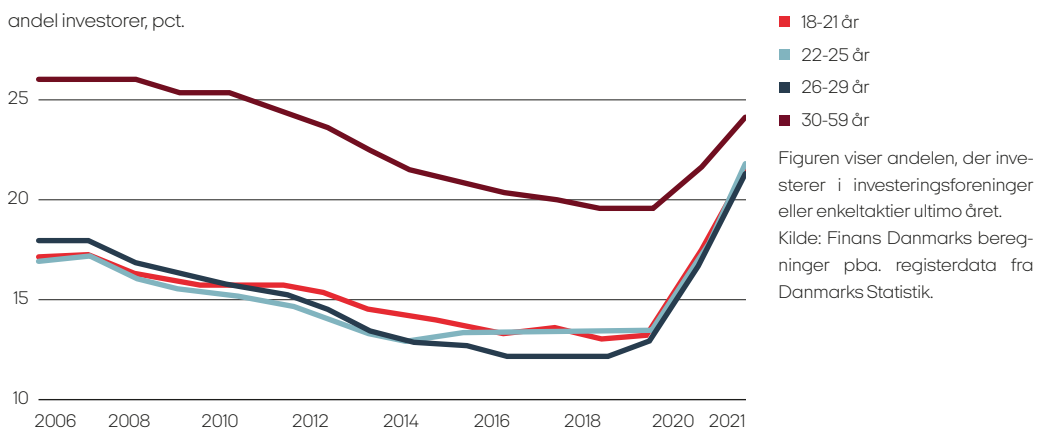
Andelen af unge investorer bliver ved med at stige efter coronakrisen

Historisk har der været stor forskel på investeringstendenserne blandt de unge og investeringstendenserne blandt ældre voksne, jf. figur 1.11. Det er helt naturligt, da voksne har højere indkomst og har haft flere år til at spare op og dermed investere dele af deres bankopsparing. Lige inden finanskrisen var der 17 procent af de unge, som investerede, mens det var 26 procent af de 30-59-årige. I årene efter finanskrisen var der en klar nedadgående tendens i andelen af både unge og de 30-59-årige, som investerede. Det kan afspejle, at næsten alle investorer tabte penge på deres investeringer, hvilket har

fået nogle til helt at stoppe med at investere. I 2019 var investeringsandelen således nede på 12 procent blandt de 26-29-årige, mens den var 20 procent for de 30-59-årige.

I marts 2020 blev landet lukket ned på grund af coronaudbruddet. Det gav anledning til store ændringer i danskernes hverdag. Det gav også ændringer i danskernes investeringsvaner, hvor andelen af danske investorer steg meget markant både i år 2020 og 2021. I 2021 var andelen af unge investorer således steget med 8 procentpoint til 21 procent, mens stigningen for de 30-59-årige var 4 procentpoint til en andel på

Figur 1.11. Stor stigning i investeringsandelen de seneste år

24 procent. Den særligt store stigning blandt de unge betyder altså, at forskellen i de unge og de 30-59-åriges tilbøjelighed til at investere er mere

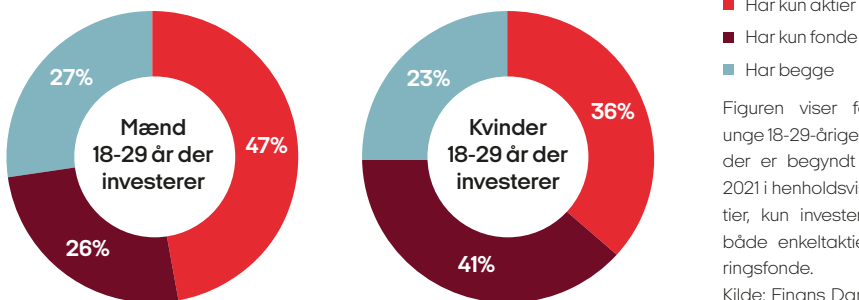
end halveret på bare to år – og sammenligner vi med situationen omkring finanskrisen, har de unge indhentet to tredjedele af forskellen.

Fonde er populære blandt nye investorer

Størstedelen af de nye investorer investerer i fonde, og mange supplerer også med investeringer i enkeltaktier, jf. figur 1.12. Nogle vælger i stedet udelukkende at investere i enkeltaktier – det gælder knap halvdelen af de nye mandlige investorer og godt hver tredje kvinde, mens der til gengæld er flere kvinder end mænd, som kun investerer i fonde. Det tyder på, at mænd er villige til at løbe en større risiko end kvinder, når de investerer. Hvis de unge mænd kun køber få forskellige enkeltaktier – f.eks. fordi de kun har et mindre beløb at investere for – kan de få svært ved at få spredt deres investeringsrisiko tilstrækkeligt. Det giver en større risiko for tab, som kan medvirke til, at lysten til at investere går tabt. Her kan investeringsfonde være en god, nem og billig måde at få spredt risikoen – som altså er en tilgang, mange af de unge kvinder benytter sig af.

Figur 1.12. Mænd investerer i høj grad i enkeltaktier

Figuren viser fordelingen af unge 18-29-årige opdelt på køn, der er begyndt at investere i 2021 i henholdsvis kun enkeltaktier, kun investeringsfonde og både enkeltaktier og investeringsfonde.

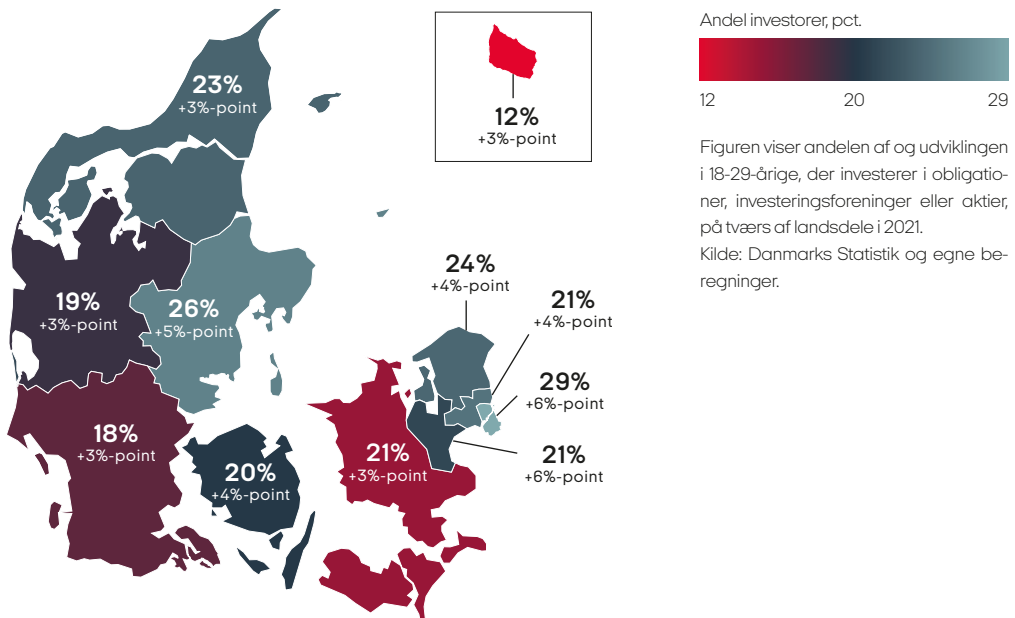
Kilde: Finans Danmarks beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Københavnerne har indhentet nordjyderne

Vi finder store forskelle i andelen af unge, der investerer, på tværs af landsdele, jf. figur 1.13. København by topper i 2021 som den landsdel, hvor den største andel af de unge investerer – en plads som nordjyderne ellers har haft en del år. I København by er det næsten hver tredje af de unge mellem 18 og 29 år, der investerer. Ryk-

ker man ud fra København by og de større byer i Østjylland, finder vi en mindre andel af investorer blandt de unge. F.eks. er der 19 pct. i Vestjylland og 15 pct. på Sydsjælland, som investerer. Der er færrest unge investorer på Bornholm, hvor andelen er 12 pct.

Figur 1.13. Stor forskel i investeringsandelene på tværs af landsdelene

Højere handelsaktivitet peger på, at investeringer er blevet mere populært

Der er en tydelig tendens til, at de unge køber og sælger værdipapirer oftere og for mindre beløb, end de gjorde tidligere, jf. figur 1.14. Det beløb, de unge køber og sælger aktier for, er faldet over hele perioden. Mens det fra 2016 og frem til coronaepidemien udbrud var uændret, hvor ofte de unge handlede værdipapirer, skiftede det brat omkring coronakrisens første nedlukning. Den særlige situation bidrog formentlig til, at de unge handlede væsentlig oftere end tid-

ligere. Det kan tyde på, at de unge i højere grad investerer som en form for hobby, og ikke alene for at få afkast på deres opsparing. En del unge synes at være blevet ganske aktive investorer – de handler ofte, i nogle tilfælde endda én eller flere gange om dagen. Tendensen er gået lidt ned igen, efter at vi kom helt fri af coronakrisens nedlukninger, men niveauet er stadig betydeligt højere end før coronakrisen.

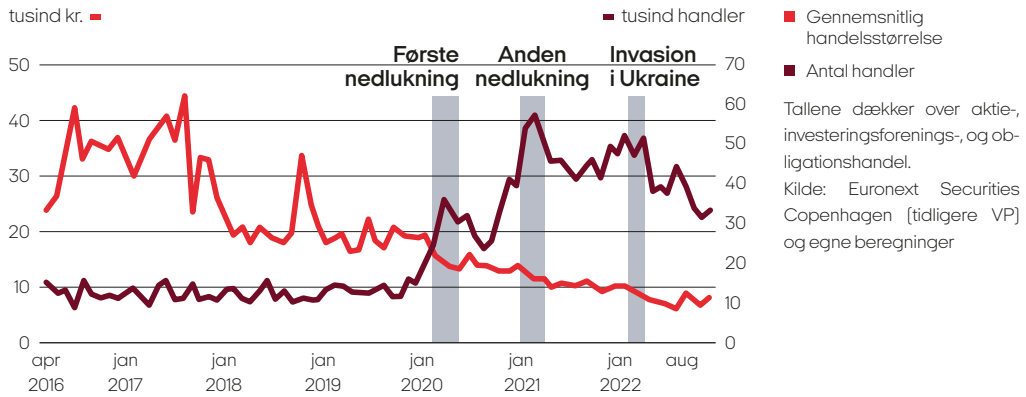
Nogle gange får man også negative afkast på investeringer

Der tegner sig et billede af, at nogle unge investorer kom med på bølgen, efter de så meget flotte aktiestigninger under og umiddelbart efter coronakrisen, jf. figur 1.15. Som investor skal man dog også være bevidst om, at man kan tabe penge. Mange af de unge, der først kom med på vognen sent i 2021 eller begyndelsen af 2022, har fået en dårlig start som investor, og for mange kan de dårlige erfaringer have ført til, at

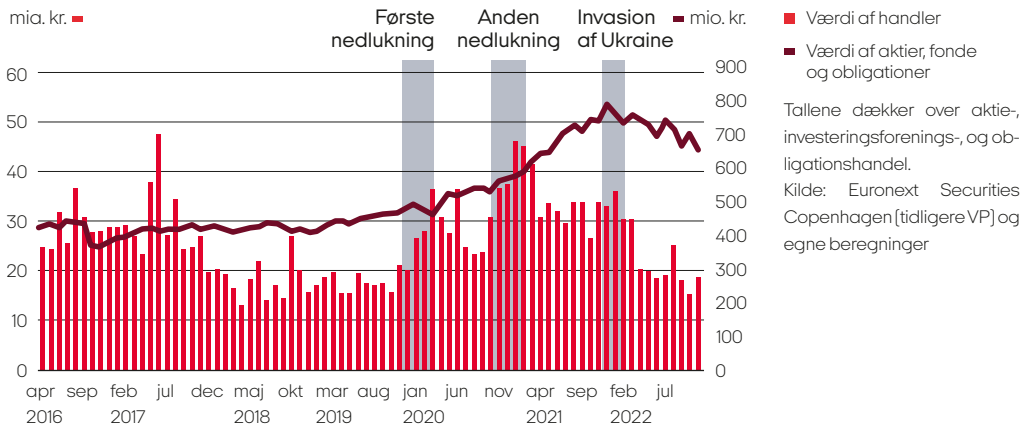
de har trukket sig ud af markedet som investor igen. Figuren viser, at der blev handlet forholdsvis meget i 2020 og begyndelsen af 2021, men at det efterfølgende har løjet noget af, særligt efter aktiemarkedet toppede i slutningen af 2021. Her skal man som investor huske på, at det næsten er umuligt at forudsige, hvornår markedet vender, så det vil ofte være en god idé at holde fast i ens investeringer, indtil markedet vender igen.

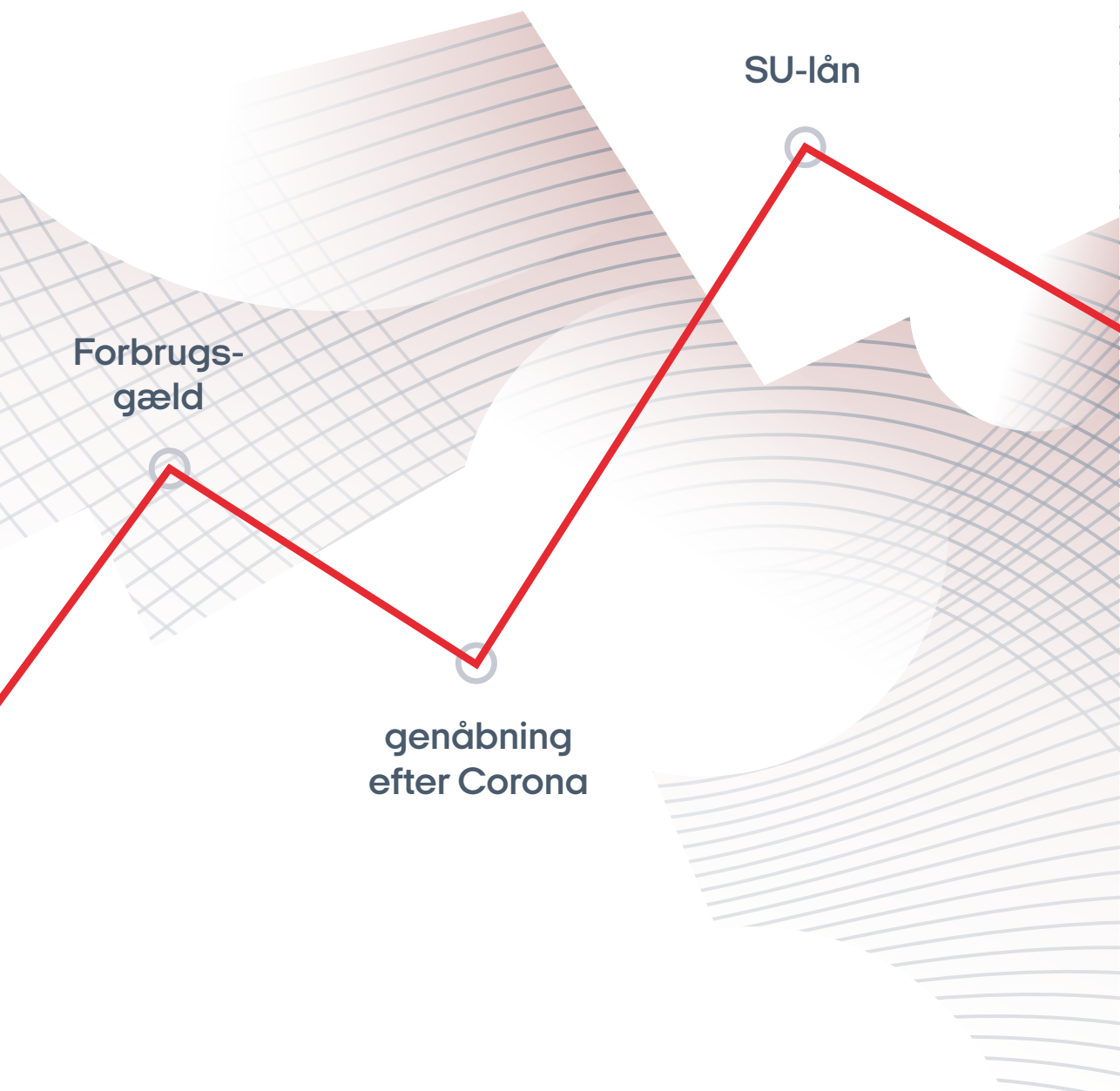
Figur 1.14. De unge handler mere, men for mindre beløb

Figur 1.15. De unges investeringsløj er løjet af i 2022

2

De unge dårlige betalere

Andelen af unge dårlige betalere lå konstant i 2022 efter at være faldet støt igennem næsten et årti. At udviklingen nu stagnerer, kan dække over flere modsatte tendenser. På den ene side er ledigheden blandt unge fortsat rekordlav, så flere unge får en god indkomst til at betale deres regninger. På den anden side er flere unge igen begyndt at rejse efter ophævelsen af coronarestriktionerne, hvilket har ført til, at flere unge registreres som dårlige betalere i forbindelse med køb af rejser mv.

Når unge fylder 18 år, bliver de formelt herre over deres egen økonomi og har mulighed for at optage gæld og andre bindende betalingsaftaler uden deres forældres indblanding og accept. I begyndelsen af 20'erne flytter de fleste unge hjemmefra og skal derefter selv styre deres månedlige budget og dermed kunne vurdere, hvor når der er råd til hvad. Er de i stand til at holde sig

fra fristende shopping, en ny smartphone eller lokkende rejser, hvis der ikke er penge på kontoen? Og formår de at skære ned, når priserne stiger, og de ikke har råd til det samme, som de havde for bare et år siden?

For nogle kan det være en svær overgang, og nogle unge kommer skævt fra start og bliver registreret som dårlige betalere i RKI-registret.

RKI-data og data på gældsrestancer

Analysen af unge RKI-registrerede er baseret på data, som er stillet til rådighed af Experian, der ejer Danmarks største skyldnerregister, RKI. Datasættet er et særtræk, der indeholder oplysninger om unge dårlige betalere mellem 18 og 30 år, som har været registreret i RKI i årene 2013-22. Unge bliver

registreret i RKI, hvis de ikke har betalt deres regninger eller afdraget som aftalt på et lån. Registreringen sker efter tre rykkerskrivelser med minimum 10 dages mellemrum, hvor der i den sidste rykkerskrivelse bliver sendt advarsel om en indberetning til RKI.

Ender de først dér, kan deres muligheder for at låne blive begrænset i fremtiden, og drømmen om at klare sig selv kan bryde. Men trods den

voldsomme udvikling, vi nu ser i priser og renter, er det heldigvis fortsat et fåtal af unge, der ender som dårlige betalere i RKI-registeret.

Andelen af unge i RKI er stagneret, men gælden falder fortsat

De nyeste tal fra RKI-registeret viser, at andelen af unge registreret som dårlige betalere er uændret fra 2021 til 2022, jf. figur 2.1 samt datakilder i boksen s. 25. Ved udgangen af både 2021 og 2022 var omkring 37.000 unge mellem 18 og 30 år registreret i RKI. Det svarer til 3,7 procent af alle unge i aldersgruppen. Tallene for 2022 bryder således en tendens, vi har set siden 2013, hvor andelen af unge i RKI hvert år er faldet. Til sammenligning lød tallet på knap 42.000 i 2020, svarende til 4,2 procent, og knap 46.000 i 2019, svarende til 4,6 procent.

Den samlede RKI-gæld blandt de unge lød på knap 1,2 mia. kr. i slutningen af 2022. Det er lidt lavere end året før, hvor den samlede gæld lød på lige over 1,2 mia. kr. Til trods for, at andelen af unge registreret i RKI ikke har ændret sig, er de unge altså i gennemsnit registreret med et lavere skyldigt beløb i 2022, end de var i 2021.

Når andelen af unge i RKI ikke fortsatte det fald i 2022, vi har set gennem de sidste mange år, kan det skyldes flere udviklinger, der trækker antallet af dårlige betalere op, jf. den nærmere forklaring i boksen s. 28. Det gælder ikke mindst ophævelsen af coronarestriktionerne, der har medført, at unge i højere grad har brugt penge i byen, på rejser mv. – altså områder med relativt stor risiko for overforbrug. Når vi ser tilbage på det store fald i RKI-andelen fra 2019 til 2021, kunne meget af dette netop tilskrives de stærke begrænsninger på at gå i byen og rejse, nedluk-

”
Ledigheden i Danmark er fortsat på et historisk lavt niveau. Dermed er endnu flere unge i den gunstige situation, at de er i job og tjener penge.

ningerne medførte. Det er således ikke overraskende, at vi nu ser en modsatrettet effekt, når restriktionerne fjernes.

Vi så også et fald i RKI-tallene fra 2020 til 2021 som følge af kviklånsloven fra 2020, der begrænsede unges muligheder for at optage dyre forbrugslån. Vi finder ikke nogen yderligere effekt af indgrebet i 2022, som dermed hverken synes at have trukket RKI-andelen for de unge op eller ned fra 2021 til 2022.

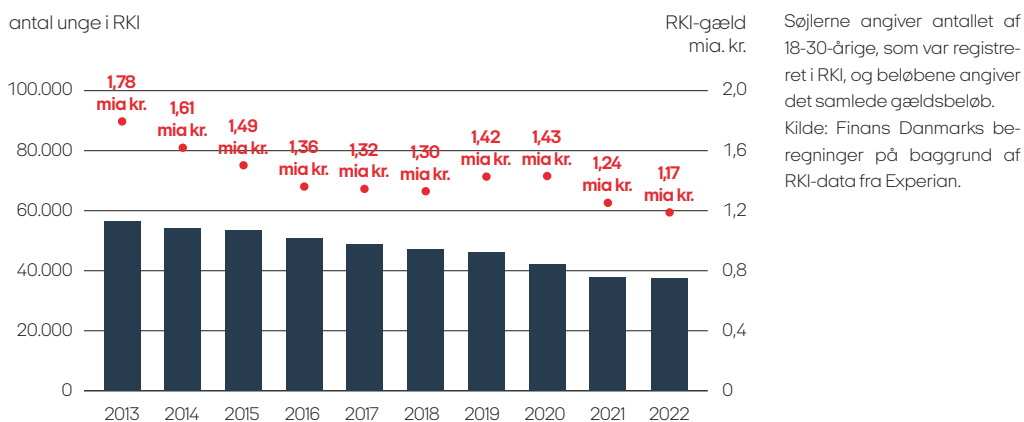
Desuden har året 2022 også været præget af krig, krisestemning og kraftige stigninger i forbrugerpriser, energipriser og renter. Det har påvirket de unges forbrug, og for mange unge er det blevet sværere at få det månedlige budget til at hænge sammen – det ser vi nærmere på i kapitel 3. Tallene viser dog ikke tegn på, at mange unge er endt i RKI på den konto – endnu. Det kan hænge sammen med, at det typisk tager tid,

før rod i privatøkonomien fører til, at unge bliver registreret i RKI.

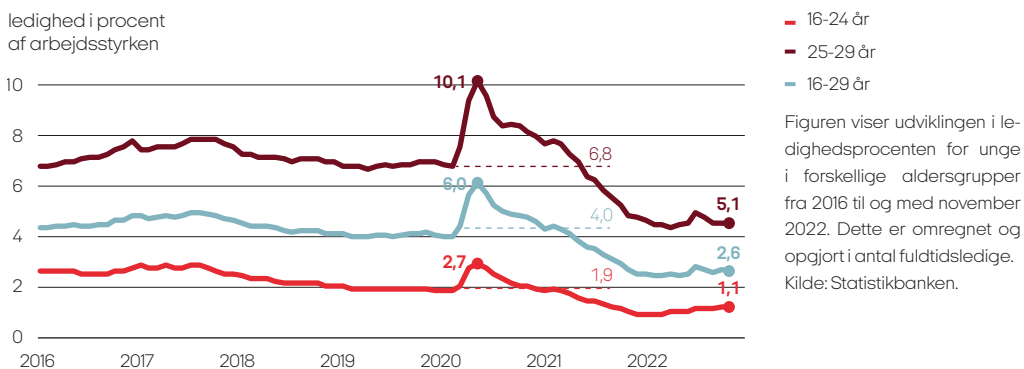
Men der er også lyspunkter at hæfte sig ved. Særligt er ledigheden i Danmark fortsat på et historisk lavt niveau, jf. figur 2.2. Hvor ledigheden blandt de 16-29-årige lå lige over 4 procent i perioden før coronakrisen og på 3,5 procent i gennemsnit for 2021, faldt ledigheden til 2,6 i gennemsnit for 2022. Dermed er endnu flere unge

i den gunstige situation, at de er i job og tjener penge, så de kan betale deres regninger. Den faldende ledighed har en knap så klar effekt på udviklingen i RKI-andelene for 2022, som vi så det i 2021 – givetvis fordi mange andre faktorer også ramte os i 2022 – men der er ingen tvivl om, at den høje beskæftigelse fortsat holder antallet af unge RKI-registreringer nede [se mere herom i boksen s. 28].

Figur 2.1. Andelen af unge i RKI er stagneret men gælden falder fortsat

Figur 2.2. En rekordlav ledighed blandt unge

Faktorer der trækker RKI-andelene i forskellige retninger

Der er særligt fire forskellige faktorer, som påvirker udviklingen i antallet af unge i RKI i øjeblikket. To af faktorerne er med til at holde antallet af unge i RKI nede, mens de andre to trækker antallet op:

1. Ledigheden er fortsat historisk lav

I 2021 kunne vi statistisk vise, at de kommuner, hvor ledigheden var faldet mest, også var de kommuner, hvor vi så det største fald i andelen af unge RKI-registrerede. En sådan tendens kan vi også se i 2022, om end sammenhængen ikke længere er nær så stærk, jf. figur 2.3.

 Denne første faktor, der er med til at trække antallet af unge i RKI ned, har en svagere effekt i 2022 end året før.

2. Kviklånsløven

Kviklånsløven fra 2020 er også med til at holde antallet af unge i RKI nede. Tidligere kunne vi påvise, at opgøret med kviklån var med til at bringe andelen af unge i RKI ned i 2021. Vi kan ikke finde en yderligere effekt i 2022. Det indikerer, at effekten fra forbuddet mod kviklån allerede var slået fuldt igennem på RKI-andelene for 2021.

 Denne anden faktor, der er med til at trække antallet af unge i RKI ned, synes altså ikke at have nogen yderligere effekt i 2022, ud over det, vi så allerede i 2021.

3. Genåbning efter corona

I 2020 og særligt 2021 så vi tegn på, at coronanedlukningerne var med til at holde antallet af unge i RKI nede – på grund af de begrænsede muligheder for at gå i byen, på café og restauranter, tage på ferie mv. Dermed er det også naturligt, at vi nu ser den modsatte effekt – altså at ophævelsen af coronarestriktionerne er med til at øge antallet af unge i RKI. Det ser vi også nogle tegn på i og med, at antallet af RKI-anmærkninger fra rejseselskaber og transport stiger – hvor vi ellers ikke har set så kraftigt stigende antal RKI-anmærkninger fra ikke-finansielle brancher i flere år.

 Denne tredje faktor synes altså at trække antallet af unge i RKI op i 2022.

4. Stigende forbrugerpriser

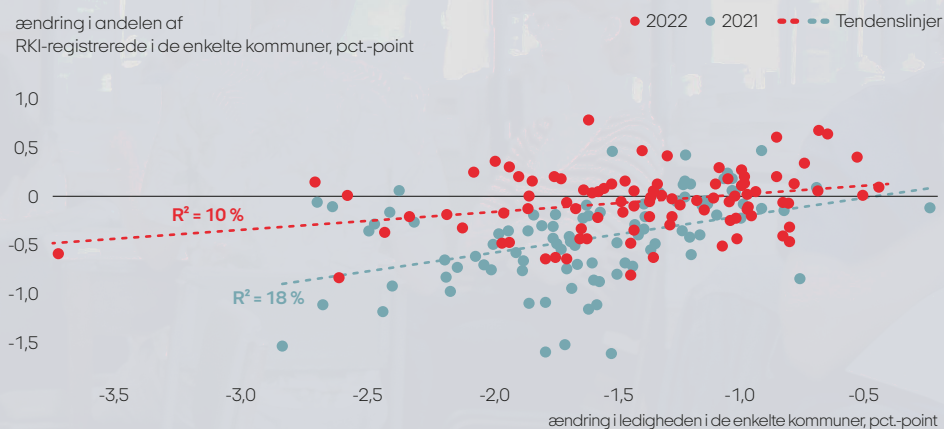
Som vi ser nærmere på i næste kapitel, er de unges økonomi også stærkt påvirket af de stigende priser og renter, vi oplever i øjeblikket. Mange unge har problemer med at få økonomien til at hænge sammen, og flere unge henvender sig også til gældsrådgivning med sådanne problemer. Vi ser en lille stigning i antallet af RKI-anmærkninger til ejendomme og udlejning, hvilket kan være unge, der har svært ved at betale huslejen. Men ellers er effekten ikke tydelig

i tallene endnu – måske fordi, det kan tage nogen tid, før prisstigninger og pres på privatøkonomien får unge til at opgive at betale deres regninger efter tredje rykker og dermed ender i RKI.

Denne fjerde faktor, som forventes at trække RKI-tallene op, er altså ikke slået rigtig igennem endnu, men der er en væsentlig risiko for, at den slår igennem i den kommende tid.

Figur 2.3. Størst fald i RKI-andele i kommuner med de største fald i ledigheden

Note: Figuren viser sammenhængen mellem ændringen i andel unge RKI-registrerede over det sidste år og fald i ledigheden (for hhv. 2021 og 2022). Vi har udeladt 0-kommuner. Forklæringsgraden (R^2 -værdien) er et udtryk for, hvor stærk sammenhængen mellem ændringen i ledighed og ændringen i andelen af RKI-registrerede er. Jo højere forklaringsgrad, desto stærkere sammenhæng mellem ændringerne i de to variable.

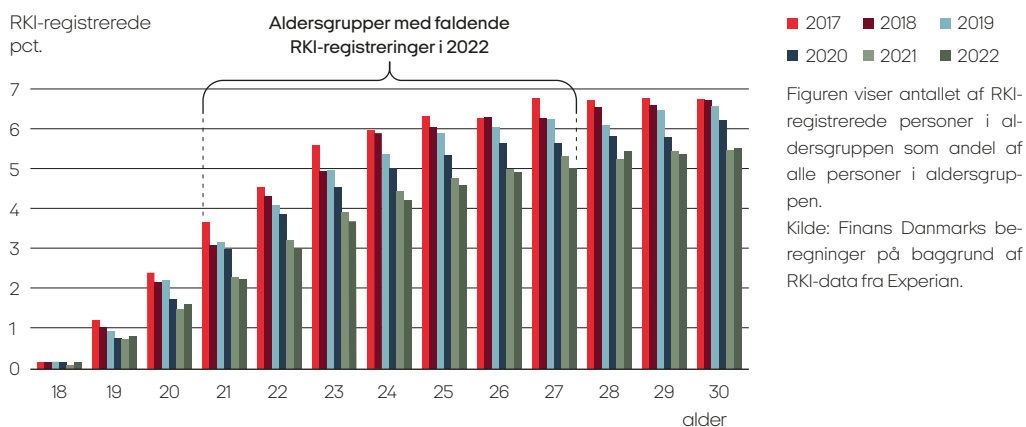
Kilde: Finans Danmarks beregninger på baggrund af RKI-data fra Experian samt data fra Danmarks Statistik.

Særligt en stigning blandt teenagere

Andelen af RKI-registrerede er samlet set stagneret for de unge i 2022, om end der for enkelte aldersgrupper har været tale om en lille stigning, jf. figur 2.4. Mere specifikt gælder det for de helt unge 18-20-årige samt for 28- og 30-årige. I 2019, hvor andelen af unge i RKI kun faldt ganske

lidt, var faldet også mindsket af en mindre stigning blandt de unge 18-21-årige og unge sidst i 20'erne. Vi ser altså en vis tendens til, at det er disse grupper, der trækker RKI-andelen opad, når udviklingen stagnerer, jf. figur 2.5.

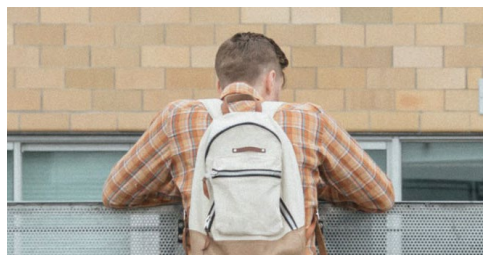
Figur 2.4. Fald i RKI-anmærkninger blandt de fleste årgange, men ikke blandt teenagere

Unge på niveau med resten af befolkning

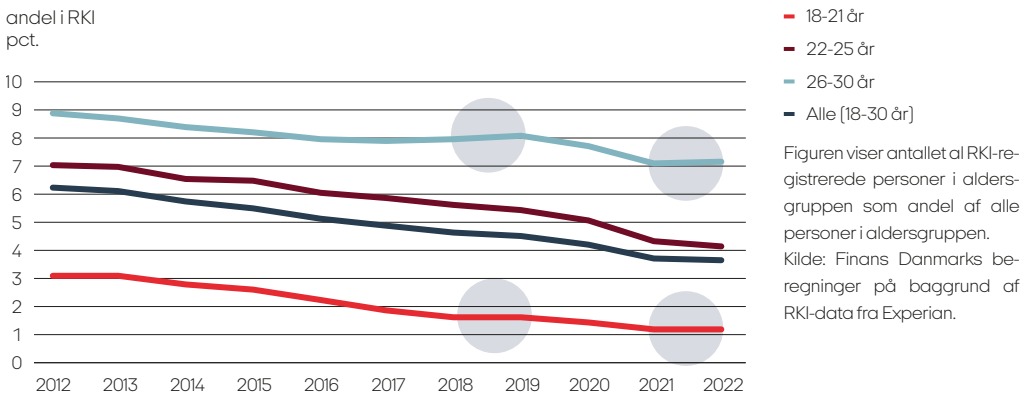
Når vi ser på hele den danske befolkning, er antallet af dårlige betalere generelt faldet lidt over de seneste år. Siden 2013 har faldet i RKI-registreringer været større blandt de unge, og i 2021 var andelen af RKI-registrerede for første gang mindre for de unge end for hele befolkningen. Fra 2021 til 2022 har andelen af unge registreret i RKI ligget konstant omkring 3,7 pct., mens andelen for hele befolkningen er faldet fra 3,9 pct. i 2021 til 3,6 pct. i 2022. Dermed er andelen af

RKI-registrerede unge nu på niveau med resten af befolkningen, jf. figur 2.6.

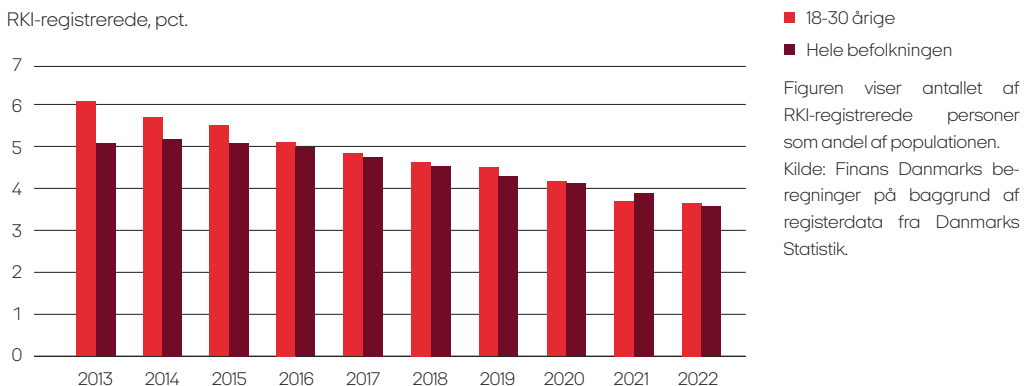

Figur 2.5. Især de helt unge og unge sidst i 20'erne bremser faldet i RKI-registrerede unge

Figur 2.6. Unge ender nu i RKI i samme grad som resten af befolkningen

”

Den gæld, de unge er registreret med, er faldet igen i 2022, som vi også så det i 2021.

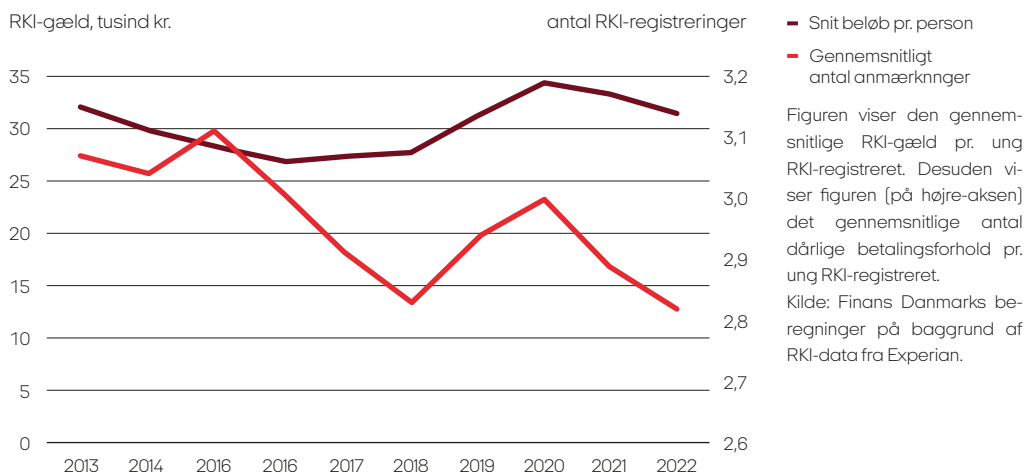
De unges misligholdte gæld faldt igen i 2022

Den gæld, de unge er registreret med, er faldet igen i 2022, som vi også så det i 2021, jf. figur 2.7. I 2022 var den gennemsnitlige gæld for en ung registreret i RKI på omkring 31.500 kr., mens den i 2021 lå på lidt over 33.000 kr. og i 2020 var knap 34.500 kr. Vi ser en lignende tendens for antallet

af registreringer pr. ung i RKI-registeret. I 2020 var unge i RKI i gennemsnit registreret med 3,0 dårlige betalingsforhold, mens tallet var lige under 2,8 ved udgangen af 2022.

Faldet i den gennemsnitlige RKI-gæld ses for stort set alle årgange, men gældsstørrel-

Figur 2.7. En mindre RKI-gæld pr. registreret i 2022

Andelen af personer i RKI stiger lidt blandt de helt unge, mens den overvejende falder blandt de ældre årgange.

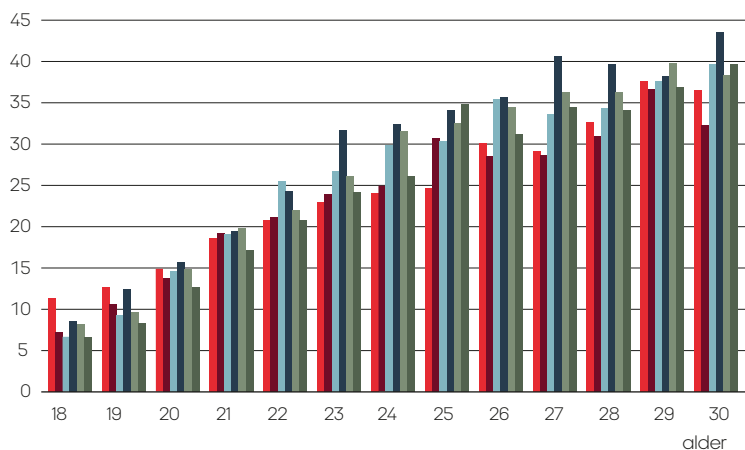
serne er i gennemsnit lavere for de yngre årgange, jf. figur 2.8.

Når andelen af unge i RKI er uændret, mens deres misligholdte gæld falder, så hænger det sammen med de underliggende tendenser, vi ser: Andelen af personer i RKI stiger lidt blandt de

helt unge, mens den overvejende falder blandt de ældre årgange. Når de yngres gældsforhold i gennemsnit er mindre end gældsforholdene for unge i midt-slut 20'erne, giver denne udvikling nemlig helt automatisk et fald i den samlede RKI-gæld.

Figur 2.8. Faldende RKI-gæld for de fleste aldersgrupper

RKI-gæld pr. person, tusind kr.

■ 2017 ■ 2018 ■ 2019
■ 2020 ■ 2021 ■ 2022

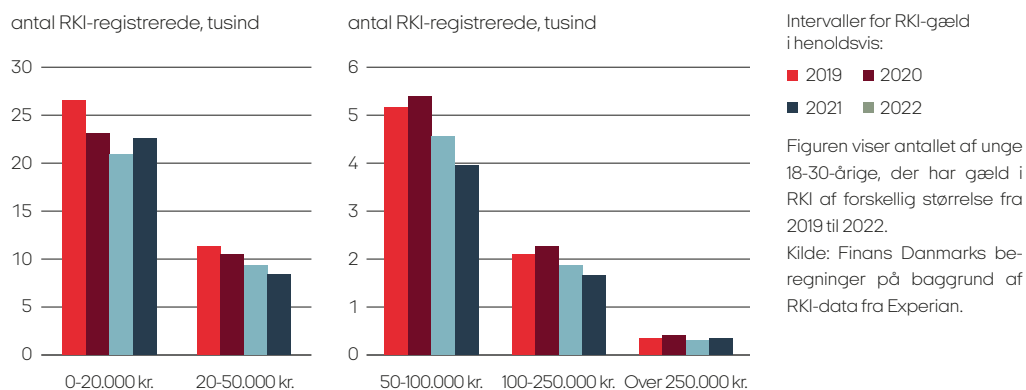
Figuren viser den gennemsnitlige RKI-gæld for RKI-registrerede personer i aldersgruppen. I 2021 har vi korrigeret de 25-årige for ekstreme observationer ved at udelade Tønder i gennemsnittet. I Tønder er en eller flere personer registreret i RKI med en meget høj gæld, nok til at øge landsgennemsnittet for de 25-årige betydeligt. Tilsvarende har vi korrigeret de 27-årige i 2022 ved at undlade Lolland, da en eller flere personer i den kommune har en meget høj gæld. Kilde: Finans Danmarks beregninger på baggrund af RKI-data fra Experian.

I 2022 så vi således en stigning i antallet af unge, der var registreret med små misligholdte gældsforhold på op til 20.000 kr., mens antallet af større gældsforhold på mellem 20.000 og 250.000 kr. faldt, jf. figur 2.9. Antallet af gældsforhold på over 250.000 kr. har stort set ikke ændret sig – og det er heldigvis få, der har så store gældsposter.

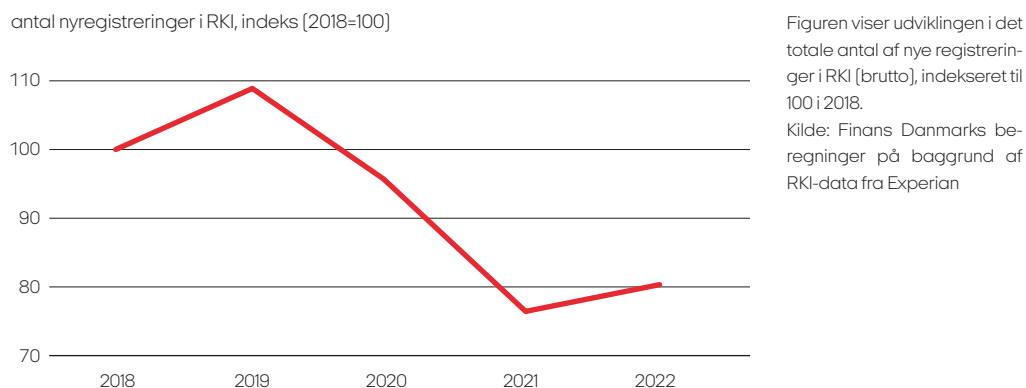
Modsat tidligere år, hvor vi særligt så et fald i de mindre gældsforhold, kan denne udvikling tyde på, at ophævelsen af coronarestriktioner-

ne og en øget risiko for overforbrug i byen, på rejser eller andre oplevelser – og måske begyndende økonomiske udfordringer, som følge af stigende priser og renter – får flere unge registreret i RKI, der ikke har været i registeret før. Her er der ofte tale om små misligholdte gældsforhold til at begynde med. Det underbygges, når vi ser på udviklingen i antallet nye RKI-registreringer (brutto), der steg lidt i 2022, jf. figur 2.10.

Figur 2.9. Stigning i andelen af unge med små gældsforhold

Figur 2.10. Stigning i antallet af nye RKI-registreringer

”

I 2022 så vi en stigning i antallet af unge, der var registreret med små misligholdte gældsforhold på op til 20.000 kr.

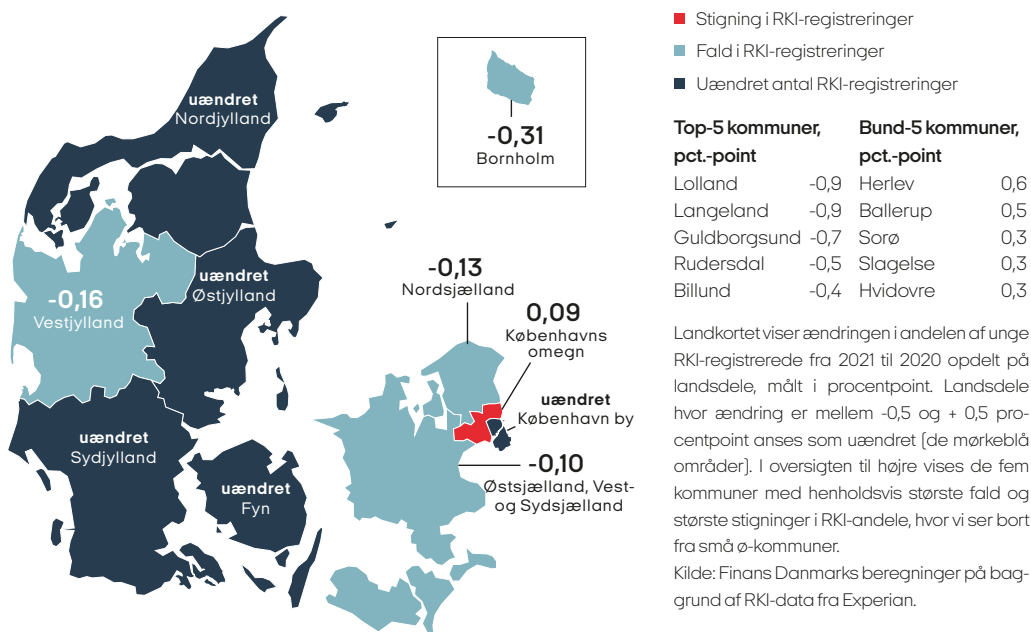
Små forskelle i udviklingen på tværs af landet

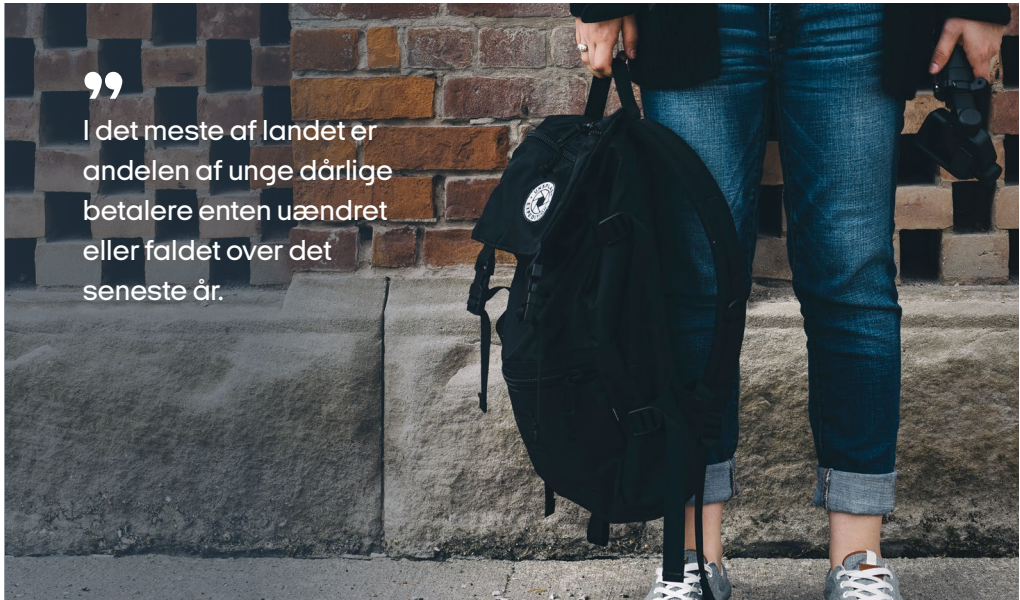
I det meste af landet er andelen af unge dårlige betalere enten uændret eller faldet over det seneste år. Mere lokalt ses dog små stigninger i enkelte kommuner, jf. figur 2.11 til venstre. I toppen ligger kommuner som Herlev og Ballerup, hvor andelen af unge i RKI er steget med hhv. 0,6 og 0,5 procentpoint.

Samme tendens ses ikke for den gennemsnitlige RKI-gæld pr. registreret, der er faldet i alle landsdele på nær Nordjylland samt Vest- og Sydsjælland, jf. figur 2.12. For Vest- og Sydsjælland steg RKI-gælden med omkring 8 procent, mens den steg over 5 procent i Nordjylland. Omvendt ses et stort fald på hele 20 procent i Sydjylland.

land. For de tre nævnte landsdele er udviklingen dog domineret af enkelte ekstreme observationer. For 2021 indikerer tallene, at enkeltpersoner i Tønder havde en ekstraordinært høj RKI-gæld, mens det samme nu gør sig gældende i Aalborg og på Lolland. Ser vi bort fra disse kommuner med ekstreme tilfælde, er RKI-gælden faldet med knap 10 procent i Nordjylland og 8 procent i Vest- og Sydsjælland. Tendensen til faldende RKI-gæld pr. registreret ung gælder altså i hele landet.

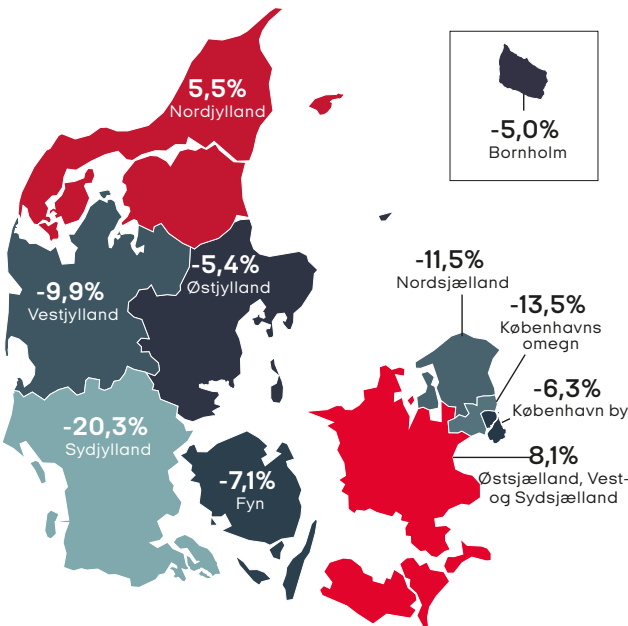
Figur 2.11. Et uændret antal RKI-registreringer i det meste af landet

”
I det meste af landet er andelen af unge dårlige betalere enten uændret eller faldet over det seneste år.

Figur 2.12. Faldende RKI-gæld for RKI-registrerede i det meste af landet

Ændring i gennemsnittig RKI-gæld, pct.

-20,3 -6,1 8,1

Top-5 kommuner, pct. **Bund-5 kommuner, pct.**

Tønder	-80	Lolland	181
Langeland	-46	Lemvig	41
Struer	-34	Aalborg	29
Odder	-34	Herlev	24
Brønderslev	-33	Egedal	21

Landkortet viser den procentvise ændring i den gennemsnitlige RKI-gæld for unge RKI-registrerede fra 2021 til 2022 opdelt på landsdele. I oversigten til højre vises de fem kommuner med henholdsvis største fald og største stigninger i den gennemsnitlige RKI-gæld, hvor vi ser bort fra små ø-kommuner. Kilde: Finans Danmarks beregninger på baggrund af RKI-data fra Experian.

Fortsat store forskelle i niveauet på tværs af landet

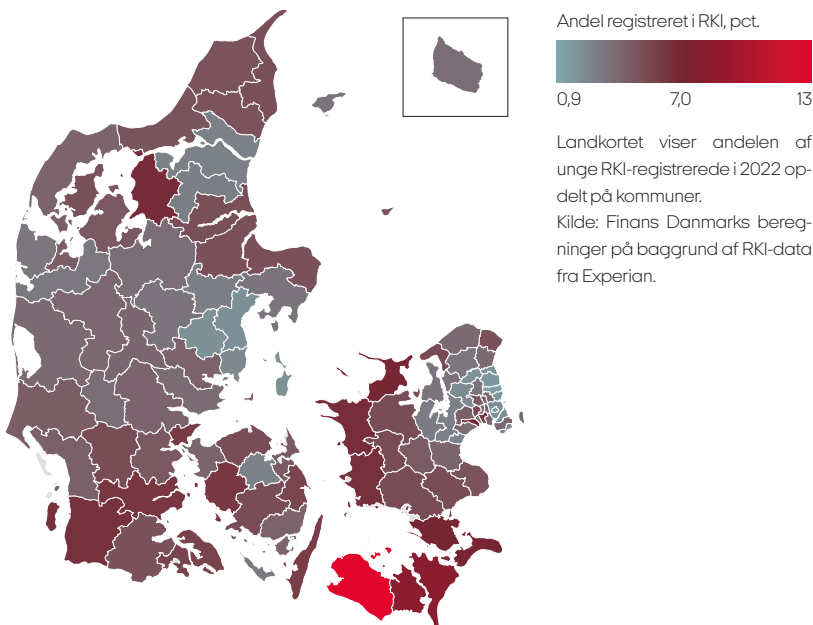
Problemerne med unge dårlige betalere er fortsat størst på Lolland og Falster, når vi ser på andelen af unge i RKI i 2022. I Lolland Kommune er det stadig knap hver ottende ung, der ikke får betalt sine regninger og ender i RKI, jf. figur 2.13. Samlet set misligholder denne gruppe unge en gæld på knap 53 mio. kr. Noget tilsvarende ses i Guldborgsund Kommune på Lolland og Falster, hvor knap hver tolvte ung er registreret i RKI. Her er den samlede gæld dog noget lavere på knap 19 mio. kr.

I modsatte ende er Lyngby-Taarbæk den kommune med færrest unge registreret i RKI (når vi ser bort fra små ø-kommuner), og generelt har områderne i og omkring de større danske byer

lave registreringsandele. Frederiksberg, Lyngby-Taarbæk, Rudersdal, Allerød og Gentofte er alle kommuner, hvor andelen af unge i RKI er under 2 procent og dermed et godt stykke under landsgennemsnittet på 3,7 procent.

Figur 2.13. Flest unge i RKI i Vest- og Sydsjælland

Flest unge er i RKI med gæld til andre kreditselskaber og telekommunikation

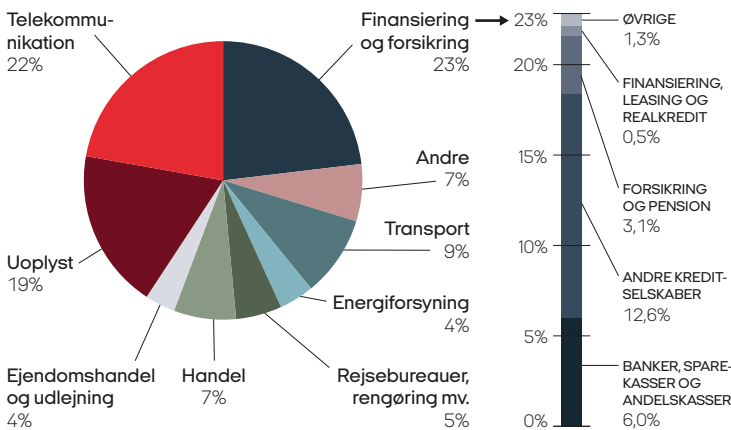
I 2022 var unge 18-30-årige registreret i RKI med omkring 102.000 dårlige betalingsforhold. Knap halvdelen af disse stammer fra regninger til en telekommunikationsvirksomhed samt finansiering og forsikring, mens knap en fjerdedel angår misligholdte betalinger til uoplyste brancher, jf. figur 2.14 til venstre.

I gruppen af finansierings- og forsikrings-selskaber er det fortsat andre kreditselskaber – forbrugerkredit, herunder blandt andet kviklån,

SMS-lån, kontokortordninger og lignende – der særligt har mange anmærkninger. De fylder omtrent halvdelen af alle anmærkninger fra finansierings- og forsikrings-selskaber, hvor pengeinstitutter fylder knap en tredjedel, jf. figur 2.14 til højre.

Når vi ser på udviklingen fra år til år, har vi ellers set et betydeligt fald i antallet af registreringer fra andre kreditselskaber i både 2020 og 2021 – givetvis som følge af kviklånsloven fra

Figur 2.14. Langt de fleste RKI-anmærkninger relaterer sig til telekommunikation, finansiering og forsikring samt uoplyst aktivitet

Figuren til venstre viser antallet af RKI-anmærkninger i 2022 efter hovedbranche afrundet til nærmeste 500. Figuren til højre viser fordelingen af RKI-anmærkninger for finansierings- og forsikringsbranchen.

Kilde: Finans Danmarks beregninger på baggrund af RKI-data fra Experian.

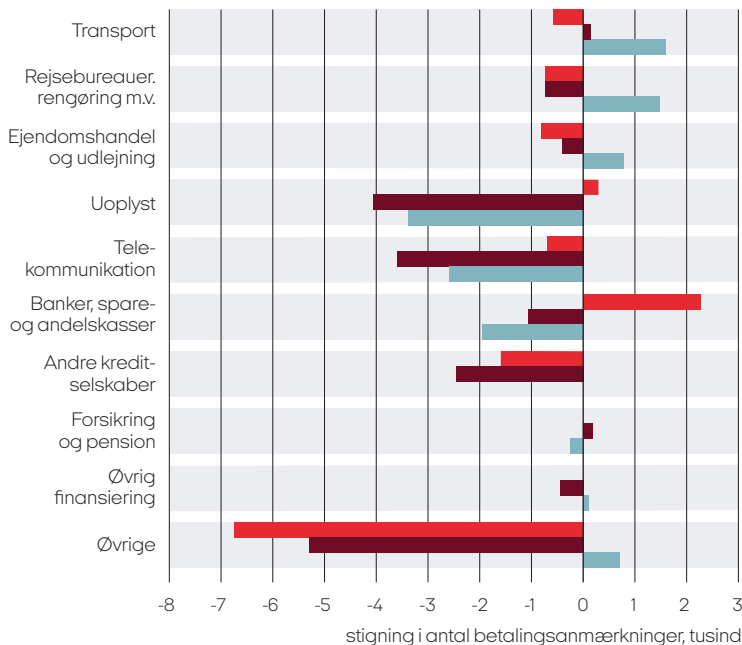

2020, men som nævnt ovenfor er der ikke sket et yderligere fald i 2022. Når antallet af RKI-registreringer trods alt ikke stiger i år, skyldes det store fald i antallet af registreringer til pengeinstitutter, telekommunikation samt uoplyst branche. Omvendt ser vi en betydelig stigning i antallet af registreringer til transportselskaber,

rejsebureauer mv. Det peger på, at ophævelsen af coronarestriktionerne kan have trukket op i antallet af dårlige betalere, idet mange unge nok har haft et stærkt ønske og behov for at rejse efter nedlukningerne – også selv om penge i nogle tilfælde ikke har været til det.

Figur 2.15. Fald i antallet af betalingsanmærkninger til telekommunikation, pengeinstitutter samt uoplyste branche

Figuren viser ændringen i antallet af betalingsanmærkninger efter branche. Brancheopdelingerne "Øvrig finansiering" og "Øvrige" er forklaret i noten under figur 2.17
 Kilde: Finans Danmarks beregninger på baggrund af RKI-data fra Experian..

Gæld til finansiering og forsikring fylder mest

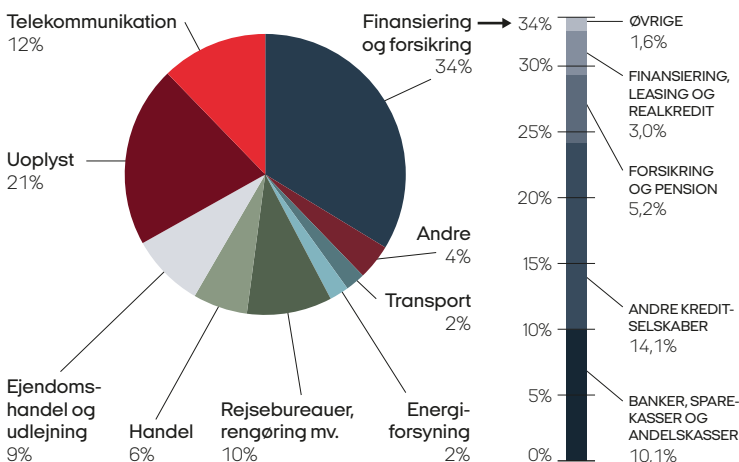
RKI-gælden pr. anmærkning er typisk noget større, når vi ser på anmærkninger fra finansierings- og forsikringsvirksomheder, end når vi ser på anmærkninger fra andre brancher. I 2022 var RKI-gælden i gennemsnit knap 17.000 kr. pr. anmærkning fra finansierings- og forsikringssekskaber, hvor den f.eks. kun var lidt over 6.000 kr. pr. anmærkning fra telekommunikationsvirksomheder, mobilsekskaber mv.

Når vi ser på den samlede RKI-gæld, udgør finansiering og forsikring også den absolut største andel med en RKI-gæld på over 394 mio. kr., svarende til omkring 34 procent af den samlede RKI-gæld, jf. figur 2.16 til venstre. Det er store summer, men det skal selvfølgelig ses i lyset af, at de samlede udlån i finansierings- og forsikringssekskaberne er store, og den misligholdte gæld udgør kun en ganske beskedne andel af de samlede lån. Når vi underopdeler den samlede RKI-gæld inden for finansierings- og forsikrings-

branchen, fylder andre kreditselskaber den største del med over 40 procent, mens banker fylder næstmest med knap en tredjedel, jf. figur 2.16 til højre.

Figur 2.16. RKI-gælden er stor i finansierings- og forsikringsbranchen

Figuren til venstre viser RKI-gæld i 2022 på hovedbrancher som andel af den samlede RKI-gæld. Figuren til højre viser fordelingen af RKI-gæld for finansierings- og forsikringsbranchen.

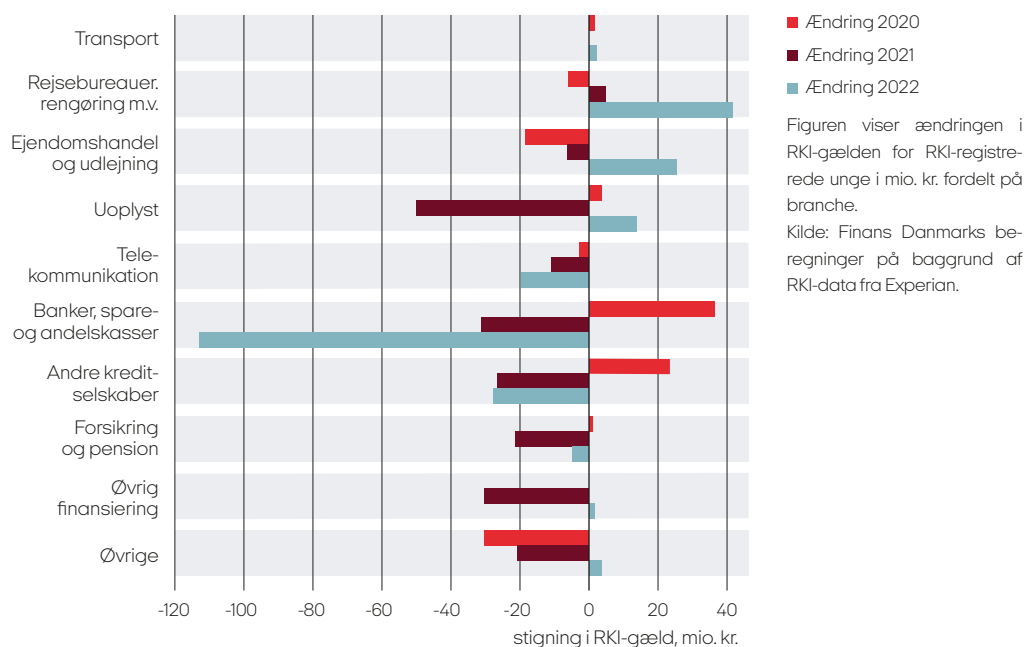
Kilde: Finans Danmarks beregninger på baggrund af RKI-data fra Experian.

Stort fald i RKI-gælden til banker

Over det seneste år er unges totale RKI-gæld faldet med 78 mio. kr., jf. figur 2.17. Som vi også så det for antallet af registreringer, er særligt de unges RKI-gæld til banker faldet meget. I 2022 er RKI-gælden til banker faldet med hele 114,5 mio. kr. efter også at være faldet med 32 mio. kr. i 2021. Givet faldet i den samlede RKI-gæld i 2022

er det ikke overraskende, at vi især ser store fald i RKI-gælden til banker og andre kreditsselskaber, da de typisk har de største misligholdte gældsposter. Omvendt er RKI-gælden steget en del inden for ejendomshandel og udlejning samt rejsebureauer, rengøring og anden operationel service.

Figur 2.17. Stort fald i RKI-gælden til banker, sparekasser og andelskasser

Øvrig finansiering inkluderer Finansielle og ikke-finansielle holdingselskaber, Investeringselskaber, Finansiell Leasing og Realkredit samt Finansiell service. Øvrige inkluderer landbrug, skovbrug og fiskeri, råstofudvinding og fremstilling, energiforsyning, vandforsyning og renovation, byggeri, handel, hoteller og restauranter, forlag, tv og radio, It- og informationstjenester, rådgivning mv., forskning og udvikling, reklame og øvrige erhvervs-service, offentlig administration, forsvar og politi, undervisning, sundhedsvæsen, sociale institutioner, kultur og fritid samt andre serviceydelser mv.

”

Over det seneste år er unges totale RKI-gæld faldet med 78 mio. kr. Særligt de unges RKI-gæld til banker er faldet meget.

3

krig i
Europa

fremtids-
udsigter

rente-
stigning

preset
budget

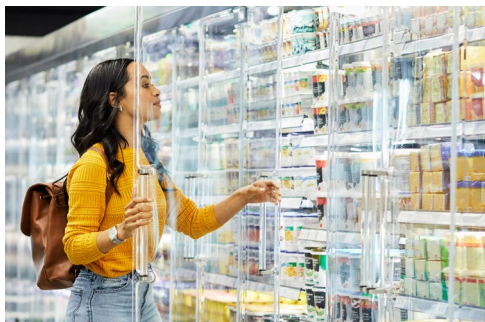
Unge økonomi i en krisetid

Priser og renter er steget stærkt igennem 2022. Det er noget, der rammer danske familier hårdt, og det går ikke mindst ud over de unge. Nogle er kun lige flyttet hjemmefra, og mange er studerende, der har svært ved at få det månedlige budget til at hænge sammen i forvejen. Det er en kritisk situation. Mange unge må skære ned og droppe at deltage i sociale arrangementer, og en stor del ligger tilmed søvnløse én eller flere gange om ugen, fordi de bekymrer sig over deres privatøkonomi.

Vi har nu haft mange år, hvor dansk økonomi, ledigheden, lønninger og priser har udviklet sig ganske stabilt og gunstigt. Men den situation kan tydeligvis hurtigt ændre sig, som vi har set det i 2022. Det er noget danske familier og danske unge skal være forberedt på og ruste sig til. Ellers kan det nemt gå skævt i en situation som denne, hvor leveomkostningerne stiger så hurtigt, som de gør.

De store prisstigninger på forbrug – ikke mindst energi – og højere renter sætter i høj grad

de unges privatøkonomi under pres. Og da unge ofte har en betydeligt mere stram økonomi med lavere indkomst og mindre opsparing, bliver de ofte ramt noget hårdere af de stigende priser og renter end andre familier. Det gælder ikke mindst unge studerende og andre, der lige er flyttet hjemmefra. Op imod en tredjedel af de unge oplever, at de stigende priser medfører underskud i budgettet måned efter måned. Og når økonomien ikke længere hænger sammen, kan det få store konsekvenser for trivslen.

FORBRUGERRÅDET
▲●▼ **tænk**

I dette særtema er Finans Danmark og Forbrugerrådet Tænk gået sammen i en analyse af, hvordan unges økonomi og trivsel er påvirket i en tid med kraftigt stigende priser og renter.

Data og forklaringer

Analysen er baseret på en spørgeskemaanalyse blandt 1.000 unge mellem 18 og 35 år, der er flyttet hjemmefra foretaget i november-december 2022. Derudover er analysen baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

I spørgeskemaet har vi valgt kun at spørge unge udeboende, da unge hjemmeboendes økonomi typisk er tæt knyttet til deres forældres økonomi, og mange unge hjemmeboende betaler hverken for mad, el, vand, varme eller husleje.

De unge bliver bl.a. spurgt om, i hvilket omfang de mærker de stigende priser og renter, hvor stort et pres det lægger på deres økonomi, og hvordan de reagerer og er påvirket i øvrigt.

I vores registerdataanalyse ser vi også kun på unge udeboende. Her anvender vi samme tilgang til analyse af udviklingen i månedlige fribeløb, som brugt i tidligere lignende analyser af Finans Danmark, jf. analysen "Hvor hårdt ram-

mer de højere priser og renter danske familiers økonomi?" fra december 2022.

Generelt har vi her fokus på privatøkonomien opgjort for familien, da de fleste familier har en form for fællesøkonomi – i hvert fald i en situation, hvor økonomien er presset. Vi anvender Danmarks Statistiks familiebegreb, hvor en familie kort fortalt omfatter voksne personer – enlige eller to personer, der bor sammen som par – samt hjemmeboende børn under 25 år. Vi ser altså ikke på husstande. Mange unge deler i dag husstand med en eller flere andre unge (f.eks. hvis venner deler en lejlighed). De bliver i analysen typisk set som flere individuelle familier.

Unge er pressede af de stigende forbrugerpriser

Ligesom resten af Danmarks befolkning er de unge stærkt påvirkede af de stigende forbrugerpriser og renter, vi har set over det seneste år, jf. figur 3.1. Ser man på unge 18-30-åriges typiske udgifter til mad, husleje, transport mv., steg priserne i 2022 samlet set med godt 8 procent.

Da unges typiske forbrug er anderledes end andre familiers – de bruger f.eks. mere på fødevarer og cafébesøg – bliver de uge ikke

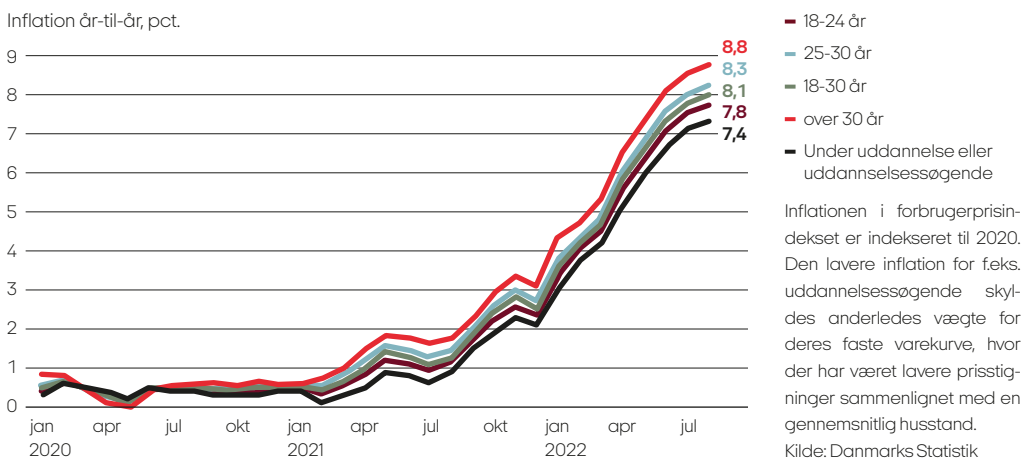
ramt helt på samme måde af prisstigningerne. Samlet set oplever de unge en lidt lavere inflation (altså lavere samlede prisstigninger) end voksne over 30 år – det gælder særligt blandt de helt unge under 25 år og folk under uddannelse, jf. underopdelingerne i figur 3.1.

Men selv om prisstigningerne umiddelbart er lidt lavere for de unge, kan de give større udfordringer, fordi de unge samtidig har en betyde-

ligt lavere indkomst og et mere presset budget. Spændet mellem indkomst og forbrug – hvilket er et udtryk for muligheden for at spare op – er faldet betydeligt hurtigere for de unge i 2022 end for andre familier, jf. figur 3.2. Prisstigningerne æder med andre ord en større del af de unges indkomst og rammer således de unge betydeligt hårdere, som vi vil komme tilbage til senere.

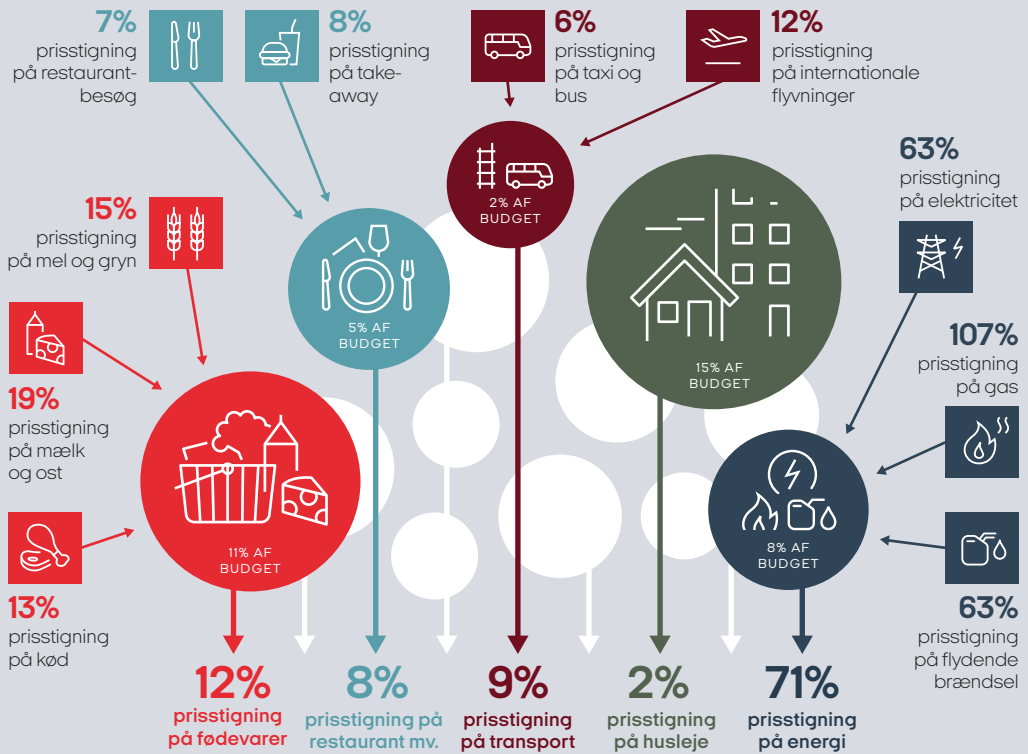
Figur 3.1. Den høje inflation rammer også de unge

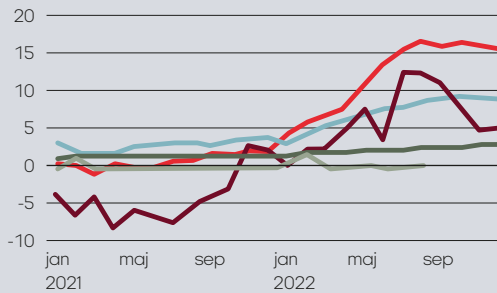
Figur 3.2. Set i forhold til deres indkomst, er priserne steget mere for de unge

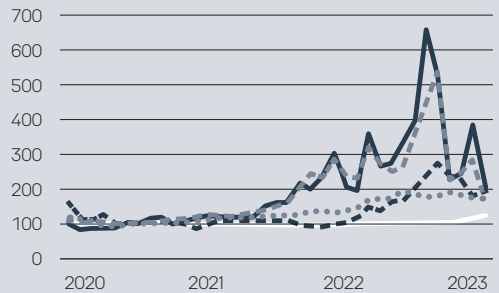
Figur 3.3. Unge er særlig udsat for de stigende fødevarerpriser og energipriser

prisændring ift. året før, pct.

prisindeks, jan. 2020 = 100

- Fødevarer
- Transporttjenester
- Faktisk husleje, uddannelsessøgende
- Restaurant, café mv.
- Faktisk husleje, alle
- Gas
- Træpiller
- El til opvarmning
- Olie
- Fjernvarme

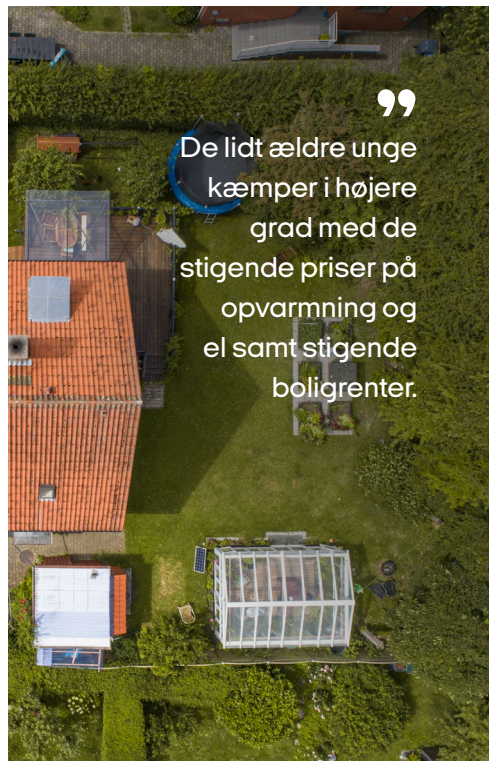
Den øverste figur viser prisudviklingen for udvalgte dele af de unges budget. I øvrigt angiver størrelserne af boblerne, hvor meget de forskellige forbrugstyper

fylder i de unges budget. De to grafer viser hhv. inflation og prisudviklingen på forbrugerpriser og energipriser. Kilde: Statistikbanken samt datakilder for

energi som forklaret i papiret Finans Danmark [2022] "Hvor hårdt rammer de højere priser og renter danske familiers økonomi?"

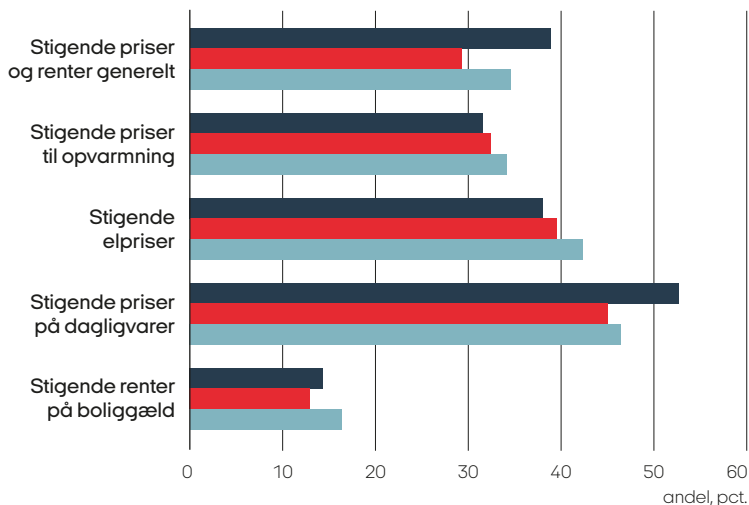
Fødevarer, restaurant- og cafebesøg, transporttjenester og energi er alle poster, der fylder relativt meget i unges budget. Samtidigt er det også områder, hvor priserne er steget kraftigt, ikke mindst når vi ser på energi og fødevarer, jf. figur 3.3. Betaling af husleje vejer også tungt i de unges budget, men det er til gengæld en post, hvor priserne ikke er steget så meget.

At de unge er hårdt pressede af stigende priser og renter, bekræftes i vores spørgeundersøgelse blandt 1.000 udeboende unge mellem 18 og 35 år, jf. figur 3.4. Her er det især blandt de helt unge 18-23-årige, hvoraf mange for nylig er flyttet hjemmefra, samt blandt de 30-35-årige, at de stigende priser og renter gør det svært at holde det månedlige budget. Og ser vi ned i de forskellige forbrugskomponenter, er det særligt de stigende priser på dagligvarer, der rammer de unge 18-24-årige, mens de lidt ældre i højere grad kæmper med de stigende priser på opvarmning og el samt stigende boligrenter.

Figur 3.4. Unges økonomi presses især af stigende priser på dagligvarer

Andel unge, der i høj eller meget høj grad er presset af

■ 18-23 år

■ 24-29 år

■ 30-35 år

Figuren viser andel unge, der svarer, at deres økonomi enten "i høj grad" eller "i meget høj grad" er påvirket prisstigninger på de forskellige typer af udgifter.

Kilde: Spørgeskema

Job og beskæftigelse har stor betydning for, hvordan unge påvirkes

Det er i højere grad de unges beskæftigelse og boligforhold end deres alder, der betyder noget for, hvor hårdt de rammes af de stigende priser og renter.

Blandt de helt unge 18-21-årige er der mange, som stadig bor hjemme hos deres forældre, jf. figur 3.5. Heraf er det nok de færreste, der trods de stigende priser er blevet opkrævet store meromkostninger for mad eller husleje. Derfor har vi også valgt at udelade hjemmeboende unge i vores spørgeskemaundersøgelse, jf. dataforklaring i boksen s. 46.

Senere i løbet af ungdommen flytter mange i en form for lejebolig – privatudlejning, almen bolig eller kollegium – og de begynder samtidig at få egen fast indkomst ved siden af studiet eller som færdiguddannet. Disse unge har været forskånet for de helt store stigninger i deres boligudgifter, da lejepriserne fortsat ikke er steget

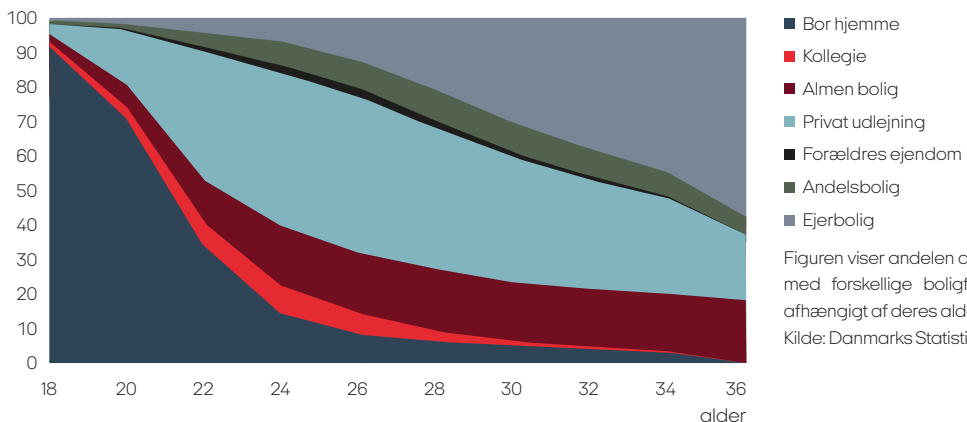
nær så meget som andre typer af forbrug. Til gengæld lever mange unge i denne fase på et ret skrabet budget.

Først senere i 20'erne begynder en del unge at flytte i ejer- eller andelsbolig, hvoraf nogle kan være ramt af de store stigninger i renterne, vi så i løbet af 2022. I slut-20'erne er hovedparten af de unge også kommet ud på arbejdsmarkedet, og de oplever derfor ikke det samme pres

Figur 3.5. Mange flytter i lejebolig i start-20'erne og køber deres første bolig i slut-20'erne

andel, pct.

Figuren viser andelen af unge med forskellige boligforhold afhængigt af deres alder.
Kilde: Danmarks Statistik

”

I slut-20'erne er hovedparten af de unge også kommet ud på arbejdsmarkedet, og de oplever derfor ikke det samme pres på økonomien, som mange andre unge.

på økonomien, som mange andre unge. Blandt unge i ejerbolig er det desuden ret få, der har realkreditlån med variabel rente og dermed er udsat for højere renter på deres boliglån, jf. figur 3.6 og 3.7 samt forklaring i boksen.

Unge rammes i højere grad af rentestigninger på bankgæld, SU-gæld mv., selv om beløbene også her er små sammenlignet med, hvad vi ser for andre danske familier. Det er kun knap 2 procent af de unge, der oplever en stigning af renteudgifter på SU-gæld og bankgæld på mere end 250 kr. om måneden [før skat], jf. nederst figur 3.7.

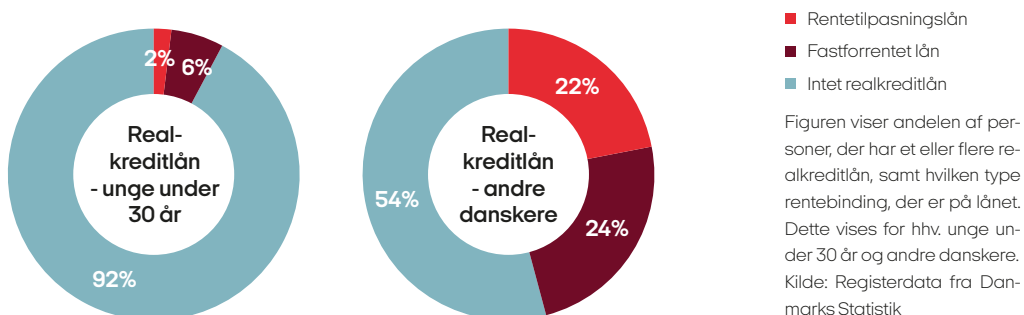
Når vi spørger de unge, er det især de studerende, ledige og selvstændige, der svarer, at de er presset af stigende priser og renter, jf. figur 3.8. Blandt de selvstændige er mange presset af højere renter på boliglån samt højere dagligvarepriser. Sidstnævnte kan til dels skyldes, at selvstændige oftere optager gæld med variabel rente – både i forbindelse med boligkøb og i regi af deres virksomhed. Dertil kommer, at selvstændige kan have oplevet en lavere indtjening i deres virksomhed, højere råvarepriser mv. Det står i modsætning til unge lønmodtagere,

De unges stigende renteudgifter

Kun ganske få unge oplever store merudgifter til realkreditlån, jf. figur 7. Omkring en halv procent af de unge oplever øgede månedlige renteudgifter på mere end 1.000 kr., hvor det samme gælder for næsten 10 procent, når vi ser på andre danske familier. Det hænger dels sammen med den meget lavere andel af unge, der bor i egen bolig finansieret med realkreditlån, men også med at unge i egen bolig kun sjældent har et rentetilpasningslån og dermed risikerer at blive ramt af stigende renter, som vi ser i øjeblikket, jf. figur 6.

Også for andre typer af lån ligger unge med nogle betydeligt lavere månedlige merudgifter til renter målt i kroner og øre. Forskellen er dog ikke nær så stor som for realkredit – særligt ikke, når vi ser på merudgifter til SU-gæld og anden gæld til det offentlige.

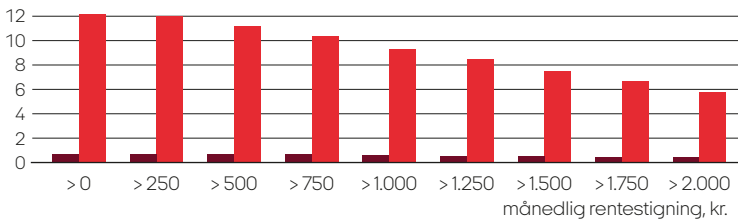
Figur 3.6. Kun en lille andel af unge rammes af stigende renter gennem rentetilpasning

Figur 3.7. De unges renteudgifter er stigende

Realkreditlån

andel der oplever rentestigninger, pct.

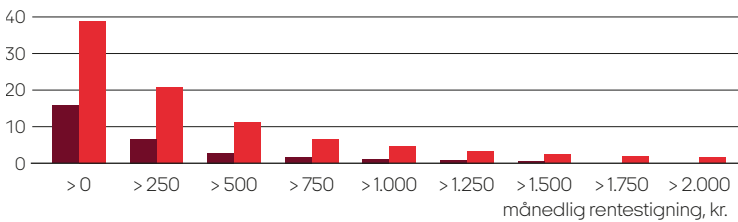
- Unge under 30 år
- Andre voksne

Figuren viser andelen af unge og andre voksne, der oplever månedlige rentestigninger af en given størrelse, sammenlignet med deres renter i starten af 2022 efter skat. Jf. beregningsmetode i analysen af Finans Danmark "Hvor hårdt rammer de højere priser og renter danske familiers økonomi?" fra december 2022.

Kilde: Registerdata fra Danmark Statistik og egne beregninger

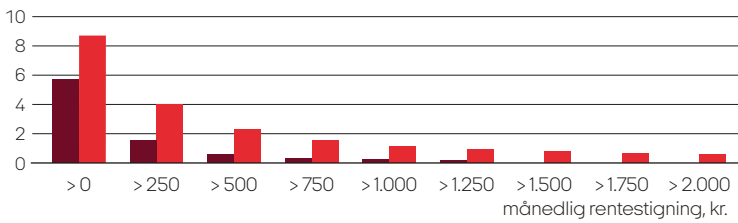
Banklån mv.

andel der oplever rentestigninger, pct.

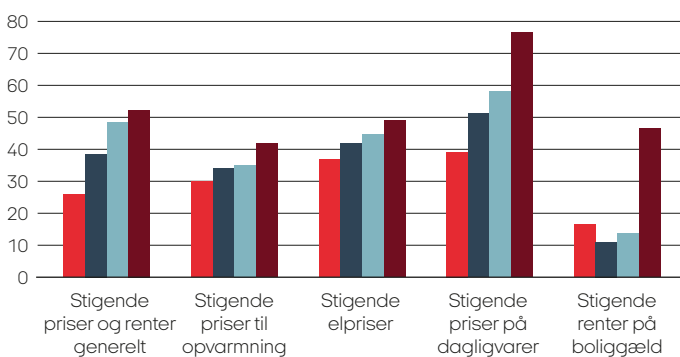
SU-gæld og anden offentlig gæld

andel der oplever rentestigninger, pct.

Figur 3.8. Især studerende, ledige og selvstændige er presset af stigende priser

andel der er påvirket af pris- og rentestigninger, pct.

- Lønmodtagere
- Studerende*
- Ledige
- Selvstændige

Figuren viser andelen af unge afhængigt af deres beskæftigelse, der har svaret, at de "I meget høj grad" og "I høj grad" føler, at deres økonomi er påvirket af pris- og rentestigninger (opdelt på forskellige typer af udgiftsposter). *) Studerende inkluderer unge under lønnet praktik.

Kilde: Spørgeskema

”

Unge i lejeboliger mærker prisstigningerne mest. Det gælder i særlig grad for dem, der samtidigt studerer eller er ledige.

der ikke i noget større omfang er blevet ramt på indkomstsiden (nominelt, altså i kroner), da ungdomsledigheden fortsat er historisk lav (se mere herom i kapitel 2).

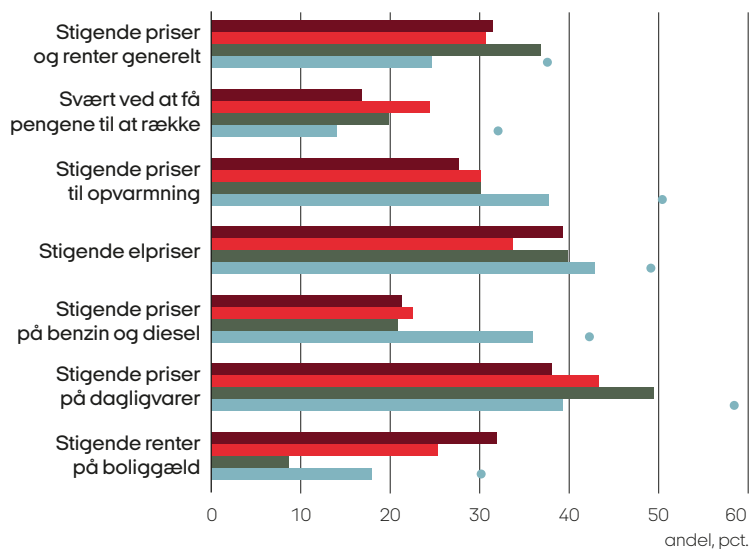
Ser vi nærmere på, hvordan unge i forskellige boligformer er ramt, mærker unge i lejeboliger

prisstigningerne mest, jf. figur 3.9. Det gælder i særlig grad for dem, der samtidig studerer eller er ledige. De bliver ekstra hårdt ramt af høje prisstigninger, netop fordi de typisk har en lav indkomst.

Blandt de forskellige underkategorier af husejere er det særligt dem, hvis hus er opvar-

Figur 3.9. Særligt unge i lejebolig og unge med dyre opvarmningstyper er ramt af stigende priser

Unge der i høj eller meget høj grad er presset

- I en ejerlejlighed
- I en andelslejlighed
- I en lejelejlighed
- I lejet hus
- I bolig med olie-, gas- eller træfyfyr

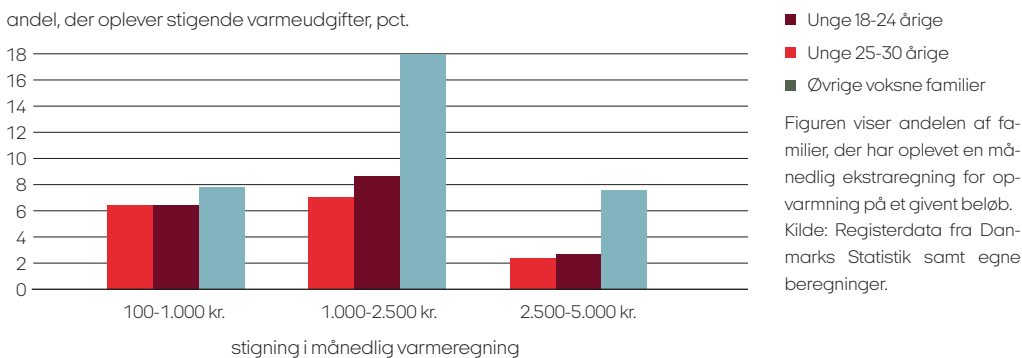
Figuren viser andelen af unge afhængigt af deres boligsituation, der har svaret, at de "I meget høj grad" og "I høj grad" føler, at deres økonomi er påvirket af pris- og rentestigninger [opdelt på forskellige typer af udgiftsposter].
Kilde: Spørgeskema

met med gas-, olie- eller træfyfyr, der rammes hårdt af de højere energipriser – en gruppe, der dog ikke er så stor blandt unge, som den er for andre voksne.

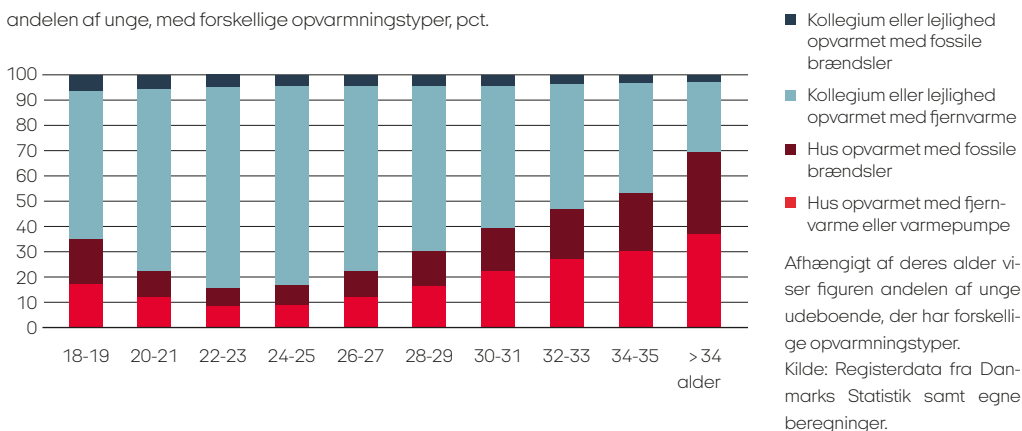
I tråd med disse resultater viser vores beregninger på registeroplysninger om alle danskere, at 7 procent af alle unge udeboende har oplevet en ekstra månedlig varmeregning på mellem 100 kr. og 1.000 kr., mens omkring 8 procent har oplevet en ekstra månedlig varmeregning på mellem 1.000 og 2.500 kr., jf. figur 3.10. Kun ret

få unge har oplevet en ekstra varmeregning på over 2.500 kr., hvilket ellers ses for en del ældre familier. Når de høje energipriser ikke rammer de unge nær så meget, som de rammer andre voksne, så skyldes det, at forholdsvis mange unge bor tæt omkring de større byer eller i andre områder, hvor der er udrullet fjernvarme – som er den opvarmningstype, der har oplevet den klart laveste prisstigning i 2022, jf. figur 3.11 og nederst til højre i figur 3.3.

Figur 3.10. Færre unge familier har oplevet de helt store ekstra regninger for boligopvarmning

Figur 3.11. De fleste unge bor i boliger opvarmet med billig fjernvarme

Hver fjerde ung kæmper med en presset økonomi

Mange unge har svært ved at få økonomien til at hænge sammen. Dels har unge typisk ikke en særlig stor månedlig indtægt, dels har de kun lige taget hul på voksenlivet og bor ofte alene, uden en partner at støtte sig til. Endelig har de unge sjældent en særlig stor opsparing som buffer mod uforudsete udgifter.

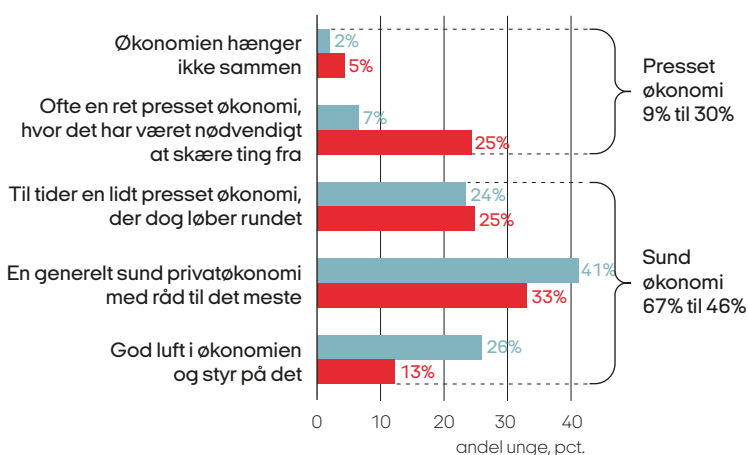
Det fremgår tydeligt, når vi spørger de unge, hvordan de vurderer deres privatøkonomiske situation. Hvor kun 9 procent svarer, at de havde større eller mindre problemer med at få deres økonomi til at hænge sammen for et år siden, gælder det i dag for hele 30 procent – og for en stor del af dem hænger økonomien slet ikke sammen i dag, jf. figur 3.12.

Også her ser vi, at det især er blandt unge ledige og studerende uden studiejob, at mange oplever en mere presset privatøkonomi i dag, sammenlignet med deres situation for et år siden, jf. figur 3.13. Omvendt er unge lønmodtage-

re den gruppe, hvor færrest har oplevet økonomien blive særligt forværret.

Vi har ud fra detaljerede oplysninger om indkomster og udgifter til renter, energi, og et typisk forbrug af dagligvarer, tøj mv. beregnet, hvor mange danskere der risikerer at få svært ved at betale deres månedlige regninger som følge af de højere priser og renter. Her finder vi, at unge er stærkt overrepræsenteret i forhold til andre grupper, jf. figur 3.14. Vores beregninger viser dog også, at mange unge havde en presset økonomi i forvejen – altså inden priserne og renterne begyndte at stige. De har med andre ord ikke meget luft i økonomien til at klare uforudsete udgifter – ifølge tal fra deres årsopgørelser. Det kan blandt andet hænge sammen med, at mange unge får en betydelig økonomisk støtte fra deres forældre, hvilket vi ikke har mulighed for at tage højde for i beregningerne.

Figur 3.12. Markant flere unge oplever at have en presset økonomi

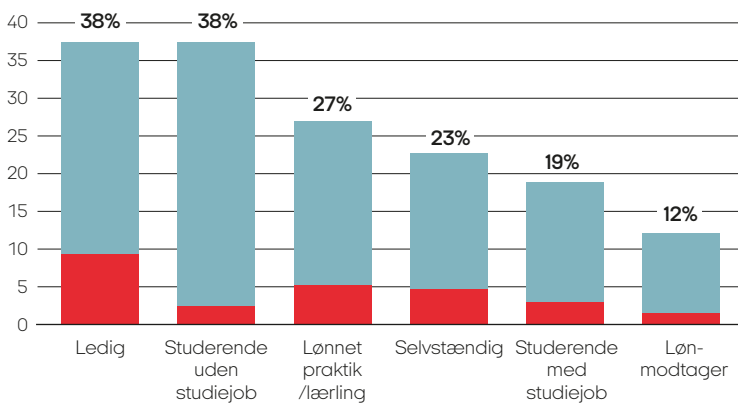

Figuren viser de unges svar (fra november til december 2022) på hvordan de ser deres økonomi i dag (2022) og hvordan de mindes deres økonomi for et år siden (2021).
Kilde: Spørgeskema

Figur 3.13. Især unge ledige og studerende oplever en presset økonomi

stigning i andelen, der svarer, de har en presset økonomi, pct.

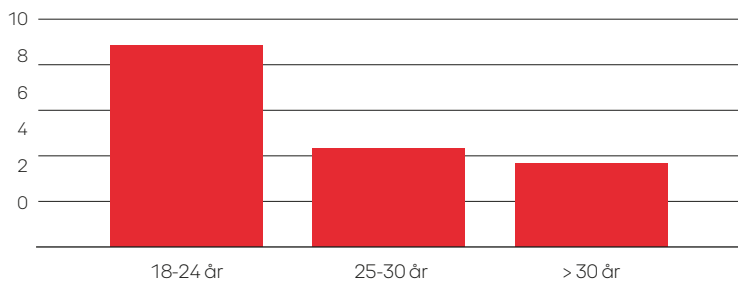
■ Ofte ret presset hvor jeg/vi må skære ting fra
 ■ Min/vores økonomi hænger ikke sammen

Figuren viser stigningen i andelen af unge, der svarer, at deres økonomi i dag er presset, sammenlignet med vurderingen af deres økonomi for et år siden. Alle svar er fra november-december 2022, og i svarene beder vi dem sammenligne deres økonomi i dag (2022) med deres økonomi for et år siden (2021).

Kilde: Spørgeskema

Figur 3.14. Mange unge risikerer at komme i underskud hver måned

andel, der risikerer at få et negativt månedligt fribeløb, pct.

Figuren viser andelen af familier, hvis månedlige fribeløb forventes at gå fra positivt til negativt som følge af de stigende priser og renter.

Kilde: Registerdata fra Danmark Statistik samt egne beregninger, jf. analysen "Hvor hårdt rammer de højere priser og renter danske familiers økonomi?" fra december 2022.

”

På grund af deres pressede økonomi er mange unge nødsaget til at skære meget ned på deres forbrug, og nogle må tage mere arbejde eller stifte gæld.

En lav opsparing gør tilmed, at en del unge risikerer helt at løbe tør for penge inden for få måneder, hvis ikke de får hjælp eller på anden måde får rettet op på deres økonomi, jf. figur 3.15. Vores beregninger viser, at 6 procent af de 18-24-årige, der ikke bor hjemme, risikerer at løbe tør for penge inden for et halvt år, hvis ikke de får nogen form for støtte, tager SU-lån, eller gør andre tiltag for at forbedre deres økonomiske situation. Blandt de 25-30-årige er det kun 2 procent, mens det for familier over 30 år er mindre end 1 procent. Igen skal man dog huske, at mange unge får økonomisk støtte fra deres forældre, når pengene ikke længere rækker. I øvrigt har mange studerende mulighed for at tage SU-lån, hvilket vi heller ikke kan tage højde for i beregningerne.

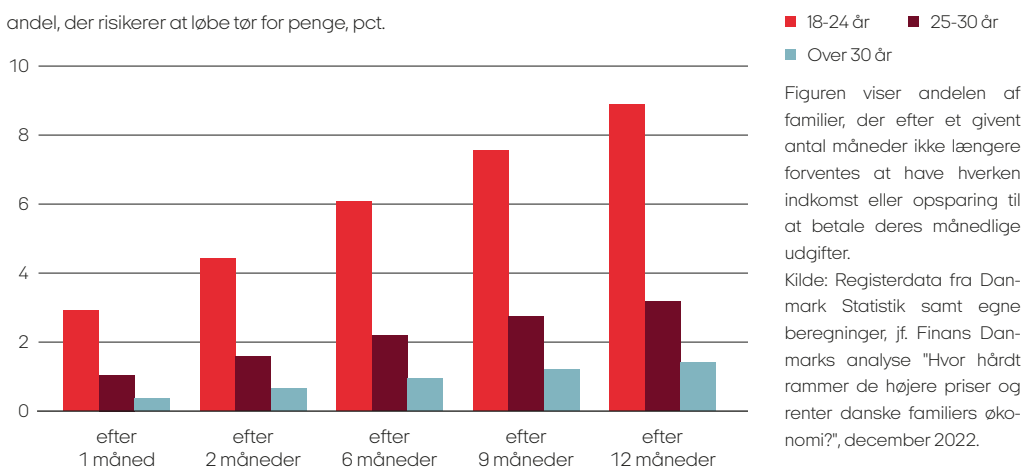
Ifølge registerdataberegninger er det særligt unge på Sjælland uden for hovedstadsområdet samt på Fyn, Lolland og Falster, der risikerer at få en meget presset økonomi, jf. figur 3.16.

Når vi spørger de unge selv, hvordan de ser deres økonomi i dag i forhold til for et år siden, finder vi et lignende billede. Dog svarer mange

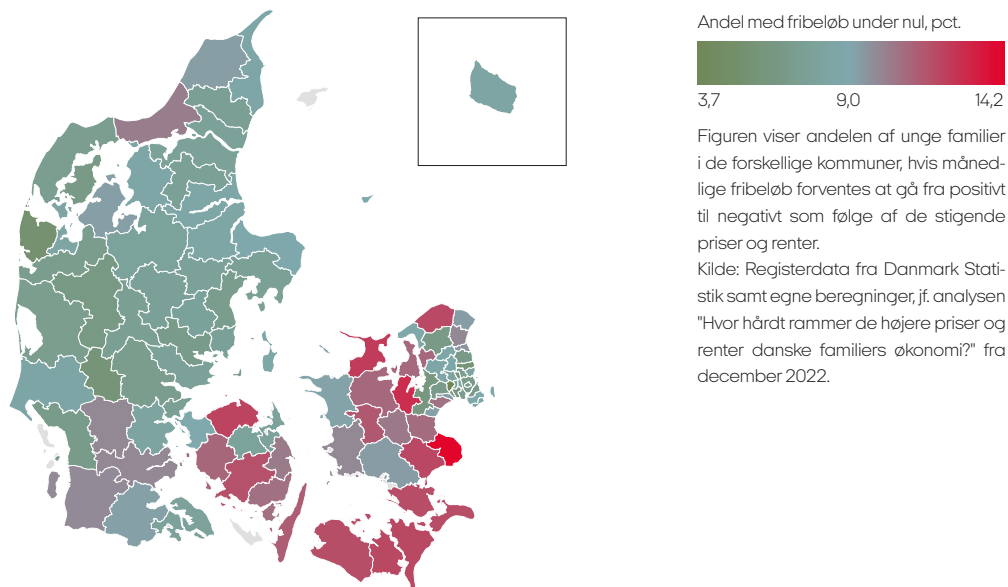

unge i og omkring de store studiebyer København og Aarhus også, at de oplever en betydeligt mere presset økonomi nu, end de gjorde tidligere, jf. figur 3.17.

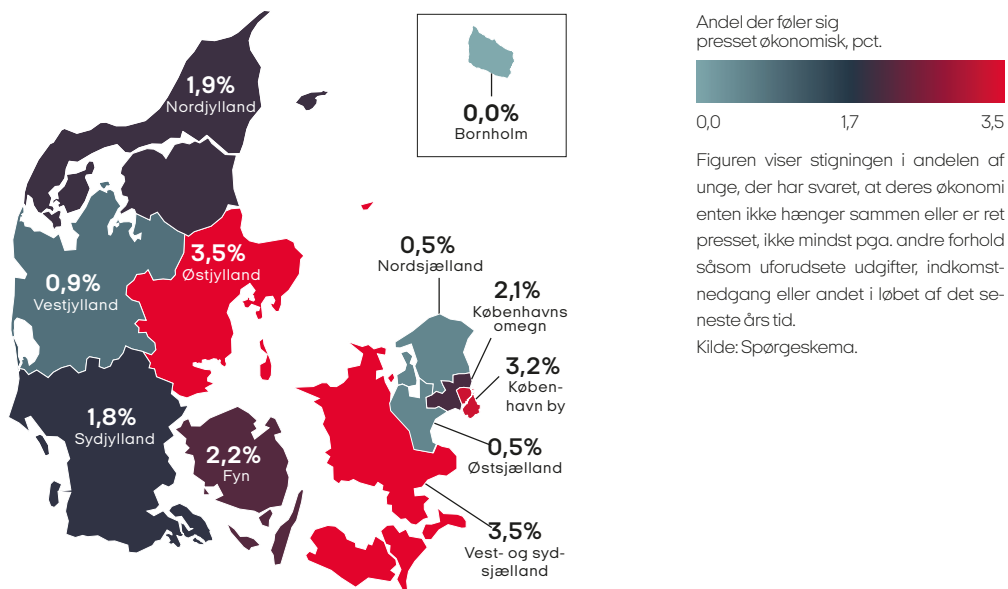
Figur 3.15. Mange unge risikerer helt at rende tør for penge

Figur 3.16. Andelen af unge, hvis månedlige fribeløb falder under nul, er størst i kommuner på Sjælland, Lolland og Falster

Figur 3.17. Mange unge i de større studiebyer, der føler sig presset på pengepungen

Mange skærer kraftigt ned på forbruget

På grund af deres pressede økonomi er mange unge nødsaget til at skære meget ned på deres forbrug, og nogle må tage mere arbejde eller stifte gæld.

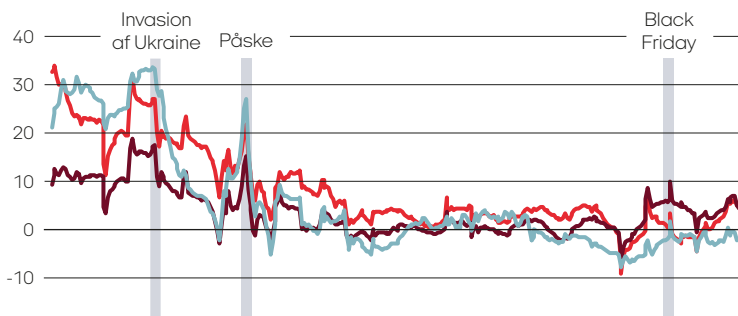
I lighed med forbruget for resten af Danmarks befolkning faldt de unges forbrug ret kraftigt i løbet af 2022, især i ugerne efter Rusland gik ind i Ukraine, jf. figur 18 øverst. Denne udvikling skal endda ses i lyset af, at landet var delvist luk-

ket ned i en del af 2021 som følge af coronakrisen – hvilket i sig selv trækker af retning af en stigning i forbruget fra 2021 til 2022, når unge igen tager i byen og til koncerter samt rejser til udlandet.

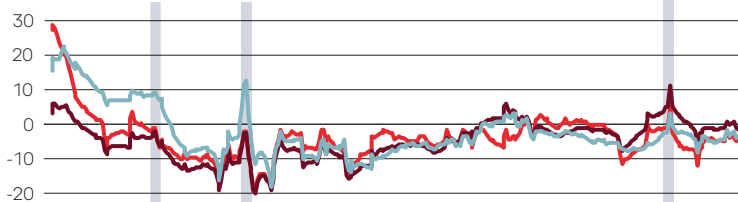
Når vi ser nærmere på de forskellige typer af forbrug, var det ikke mindst detailhandlen, der faldt meget i marts, lige efter Rusland gik ind i Ukraine. De unges forbrug i byen og på restauranter faldt først lidt senere på året, efter-

Figur 3.18. Forbruget faldt særligt kraftigt, da Rusland gik ind i Ukraine

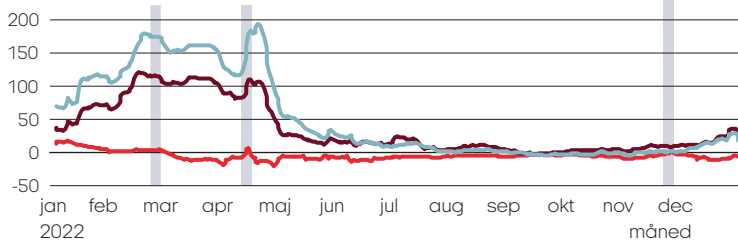
Forbrug ialt, nominelt forbrug i forhold til året før, pct.

Detailhandel, nominelt forbrug i forhold til året før, pct.

Restauranter, nominelt forbrug i forhold til året før, pct.

- 18-24 årige
- 25-34 årige
- +35 årige

Figuren viser udviklingen i forbruget inden for forskellige produktkategorier, hvor der hele tiden sammenlignes med forbruget for et år siden. Påske og Black Friday, der ikke ligger på en bestemt dato hvert år kan medføre store forbrugsudsving. Dette vises for personer i forskellige aldersgrupper.
Kilde: Danske Bank Spending Monitor

Delvis genåbning

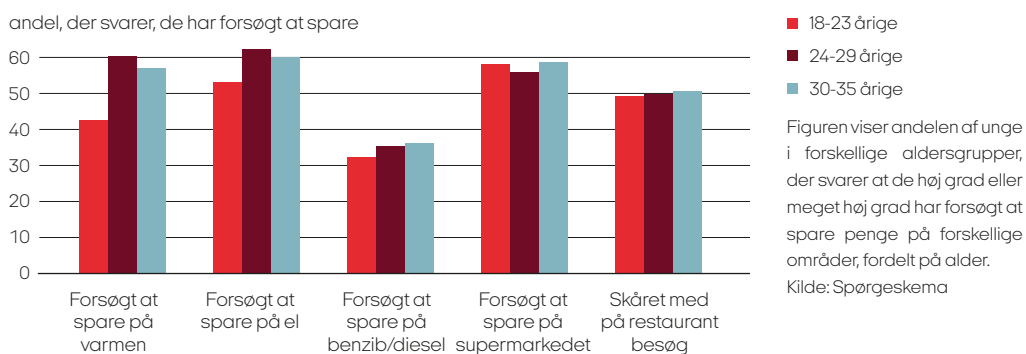
Landet åbnede delvist i marts 2021, men mulighederne for f.eks. udlandsrejser og store festivaler var fortsat begrænsede hen over sommeren.

hånden som det blev klart, hvor meget økonomien blev påvirket af stigende renter og højere priser på fødevarer, energi og andet forbrug, jf. figur 3.18 nederst.

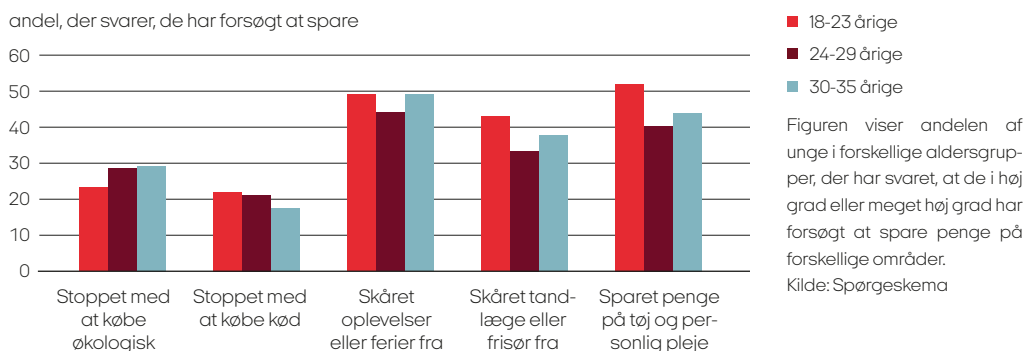
Desuden er de unges forbrug på restauranter steget lidt igen hen imod slutningen af 2022, hvilket bl.a. kan hænge sammen med et ophobet behov for at komme ud og være social med venner og andre unge, efter at coronarestriktionerne blev ophævet.

Mange unge svarer også, at de har forsøgt at spare – ikke mindst på varmen, el, benzin/diesel, samt når de køber ind i supermarkedet, jf. figur 3.19 til øverst. Mange har tilmed skåret ned på køb af kød, økologiske fødevarer samt vigtig personlig pleje såsom tandlægebesøg, jf. figur 3.19 til nederst.

Figur 3.19. Størstedelen af alle unge har gjort en aktiv indsats for at spare

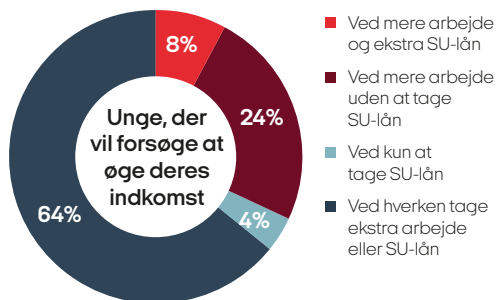
Figur 3.20. Mange unge har skåret ned på oplevelser, tandlægebesøg og økologi

Rigtig mange unge svarer også, at de i fremtiden vil tage SU-lån eller forsøge at øge deres indkomst ved at tage mere arbejde, hvis priserne og renterne bliver ved med at stige, jf. figur 3.21

Figur 3.21. En del unge vil forsøge at øge deres indkomst og/eller tage SU-lån

Figuren viser andelen af unge, der svarer, de ønsker at tage mere arbejde og/eller tage SU-lån for derved at øge deres månedlige indkomst fremadrettet.

Kilde: Spørgeskema

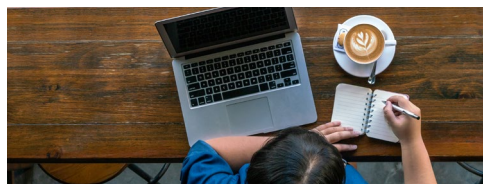
Den pressede økonomi påvirker i høj grad de unges trivsel

Mange unge havde desværre trivselsproblemer af forskellig art allerede inden, energi- og inflationskrisen ramte. Og her er de ekstra udfordringer, de unge nu oplever, absolut ikke noget der hjælper –tværtimod.

For mange unge har de stigende priser og presset på økonomien forhindret dem i at tage del i sociale arrangementer, jf. figur 3.22.

Mange unge er i øvrigt så bekymrede for deres privatøkonomi, at de dagligt eller flere gange om ugen har svært ved at sove, jf. figur 3.23. Det gælder for omkring hver femte af de unge mellem 18 og 29 år, og for dem i begyndelsen af 30'erne gælder det endnu flere.

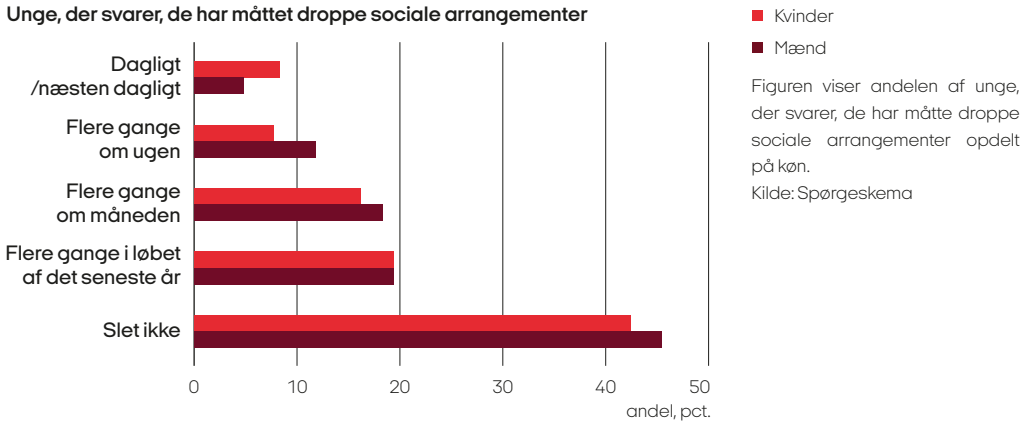
Oven i dette er mange unge også bekymrede for udviklingen i verdensøkonomien med krig i Europa, klimakrise og høj inflation, jf. figur 3.24. Det er især kvinder, der er meget bekymrede –

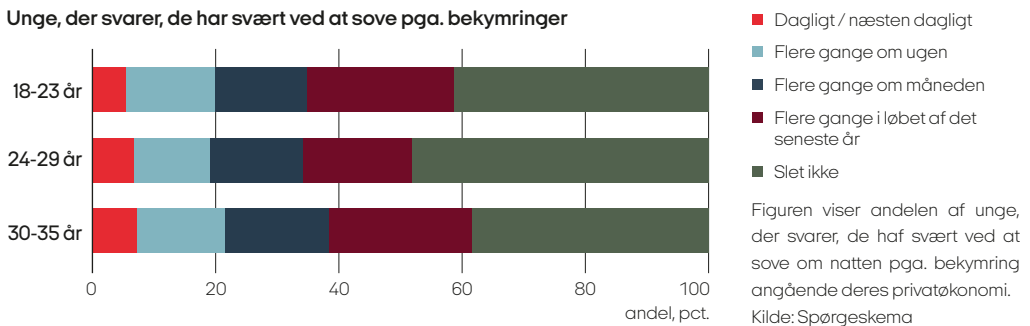
blandt 18-35-årige kvinder er over halvdelen i høj eller meget høj grad bekymrede for fremtiden.

Mens det er meget usikkert, hvor længe krigen i Ukraine vil vare endnu, kan man dog glæde sig over, at energikrisen er aftaget i og med energipriserne er faldet betragteligt siden toppen i sensommeren 2022. Inflationen falder også, og ledigheden er stadig lav. Det giver gode muligheder for, at de fleste unge vil kunne komme gennem de aktuelle udfordringer, uden at presset på deres økonomi bliver til problemer, de skal trækkes med i flere år.

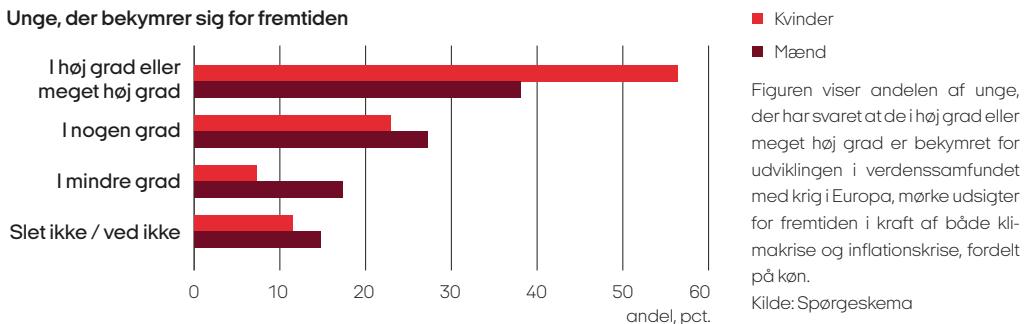
Figur 3.22.. Mere end halvdelen af alle unge har følt, at deres økonomi har forhindret dem i at deltage i sociale arrangementer

Figur 3.23. Mange unge har svært ved at sove, fordi de bekymrer sig om privatøkonomien

Figur 3.24. Mange unge er bekymret for hvordan fremtiden ser ud

The background features a red line graph that starts high on the left, dips to a minimum point at the bottom right, and then rises again. The graph is set against a backdrop of overlapping circles and a grid of thin, light-colored lines. The overall color palette is muted, with shades of brown, grey, and white, accented by the red of the line graph.

genåbning
efter Corona

Finans Danmark
Amaliegade 7 · 1256 København K
Tlf. 33 70 10 00 · www.finansdanmark.dk